

Ljudska PRAVICA

LETO XXIII. Štev. 173

IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
"LJUDSKA PRAVICA"
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIC

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC

List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

"LJUDSKA PRAVICA"
USTANOVljena 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z "BORBO"

Predsednik Tito sprejel veleposlanika Mičunovića

Brioni, 24. jul. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je danes na Brionih sprejel jugoslovanskega veleposlanika v SZ Veljka Mičunovića. Sprejemu je prisostvoval državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović.

Obisk naših državnikov na Danskem

Kjopenhavn, 24. jul. (Tanjug). Podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in Aleksander Ranković, predsednik Ljudske skupščine Jovan Veselinov in državni podsekretar za narodno obrambo Otmir Kreačić s soprogami so sinoči prispeli iz Švedske v dansko glavno mesto Kjopenhavn.

Potrebni ukrepi

za okrepitev mednarodnega gospodarskega sodelovanja

Zeneva, 24. jul. (Tanjug). Egipt, Grčija, Indonezija, Poljska in Jugoslavija so danes izročile Gospodarsko-socialnemu svetu uradni osnutke rešitve o ukrepih, ki bi jih bilo treba storiti za okrepitev mednarodnega gospodarskega sodelovanja.

Resolucijo je utemeljil v imenu predlagateljev jugoslovanski delegat Janez Stanovnik. Ugovoril je, da razprave na tem zasedanju ECOSOC še niso privedle do novih akcij na torišču mednarodnega gospodarskega sodelovanja in da niso povečale dejavnosti tega važnega organa. Na drugi strani pa terjajo okrepitev tega sodelovanja predvsem razmere v nerazviti delih sveta, ki čedalje bolj zaostajajo za industrijskimi deželami. Zato je potrebno, da dá ECOSOC pobudo za okrepitev mednarodnega gospodarskega sodelovanja.

BOMBE NA UPORNIKE

Britanska letala so včeraj napadla mesto Nizvo

Kairo, 24. jul. (Reuter). Predstavnik omanskega imama v Kairu je danes izjavil, da so se imamove čete dvakrat spopadle z britanskimi. Predstavnik je dodal, da so imamove čete pri tem prisilile prednje britanske oddelke, da so se umaknili s položajev, ki so jih bili zasedli. Takoj nato je sultan zahteval od imama ustavitve sovražnosti, vendar je bila ta zahteva zavrnjena, ker terja imam sultanovo abdikacijo in umik britanskih čet iz sultanata.

Poročila iz Kaira o sultanovi zahtevi glede ustavitve sovražnosti pa so v Londonu zanikali. Predstavnik zunanjega ministristva je dejal, da v teh poročilih, kakor tudi v vseh ostalih, da se britanske čete umikajo pred uporniki, ni niti trohe resnice. Iz Bahreina uradno poročajo, da so se davi z oporišč v Perzijskem zalivu dvignila britanska vojaška letala in začela bombardirati uporniška področja v Omanu. Bombardiranje se je začelo, ko je potekel ultimatum uporniškim plemenom. Britanska

Proslava varšavske vstaje

Varšava, 24. jul. (PAP). Letos bodo privrati uradno proslavili obletnico vstaje varšavskih prebivalcev proti nemškemu okupatorju. 1. avgusta, ko bo minilo 13 let od dneva vstaje, bodo organizirali v vseh večjih poljskih mestih številne proslave, glavna svečanost pa bo v Varšavi.

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek 25. julija
Sprva delno oblačno, pozneje se bo oblačnost povečala. Temperature ponoči med 8 in 12. V primerju 16. najvišje dnevne temperature do 28 stopinj Celzija. Zjutraj po kotlinskih zamegleno. Preko Zahodne Evrope se je za Alpami zgradil guben visokega zravnega pritiska. Ob severozahodnih vetrovih dotekalo v višinah nad naše kraje nekoliko toplejše zračne mnote.

PLENARNA SEJA GOSPODARSKO-SOCIALNEGA SVETA OZN

Kam z vsemi begunci

Jugoslovanski delegat je poročal o položaju madžarskih beguncev v naši državi

Zeneva, 24. jul. (Tanjug). Jugoslovanski delegat Juvan Vukmanović je danes na plenarni seji Gospodarsko-socialnega sveta izjavil, da ni nobene podlage za posebno obravnavanje madžarskih beguncev v Jugoslaviji, ker ni nobene razlike med njimi in tistimi begunci, ki so pribežali v druge dežele prvga azila. Naš delegat je rekel, da je Jugoslavija izpolnila svoje moralne obveznosti do madžarskih beguncev in da je zdaj dolžnost drugih dežel, da se odzovejo pozivu Generalne skupščine OZN in izvršilnega odbora sklada OZN za begunce o tem vprašanju.

Jugoslovanski delegat je nadalje rekel, da je visoki komisar za begunce zadnje leto znatno povečal svojo dejavnost in si zelo prizadeval, da bi uredili vpra-

šanje madžarskih beguncev. Jugoslavija je uradno zainteresirana na tempu in načinu, kako bo to vprašanje urejeno. Nadalje je Vukmanović rekel, da je ureditev vprašanja madžarskih beguncev za Jugoslavijo zelo važna. Problem je otežkočen s tem, da nekatere dežele niso pripravljene omogočiti preselitve beguncev, ki bi se radi naselili v njih.

Jugoslovanski delegat je omenil, da je do 1. julija pribežalo v Jugoslavijo 19.559 Madžarov; od teh se jih je vrnilo na Madžarsko 2521, 7832 jih je odpotovalo v druge dežele, 575 pa se jih je naselilo v Jugoslaviji. Zdej je v Jugoslaviji kakih 8631 madžarskih beguncev. Vukmanović je obvestil plenum ECOSOC, da je Jugoslavija potrošila doslej za madžarske begunce 3,4 milijarde dinarjev, prek visokega komisarjata pa je dobila 432 milijonov. Do konca letošnjega leta bodo znašali stroški za madžarske begunce 4,9 milijarde dinarjev.

Jugoslovanski delegat je navajal tudi podatke o prehrani in stanovanju madžarskih beguncev. Rekel je, da ima Jugoslavija težave zlasti z otroki. Do 1. julija je pribežalo v Jugoslavijo 74 madžarskih otrok izpod 14. leta in 1378 mladincev med 14. in 18. letom. Jugoslovanski Rdeči križ je obvestil starše, da so pribežali njihovih otroci v Jugoslavijo in da lahko zahtevajo njihovo vrnitev. Doslej se je vrnilo na Madžarsko na zahtevo staršev 44 otrok izpod 14. leta. 761 mladincev med 14. in 18. letom pa se je vrnilo na podlagi svobodno izražene volje. Jugoslovanska vlada je storila doslej vse, da bi vprašanje madžarskih beguncev v Jugoslaviji najboljše uredili. Toda ta problem ni odvisen samo od Jugoslavije, marveč tudi od drugih činiteljev, predvsem od dežel, kjer bi se radi begunci naselili. Na koncu je jugoslovanski delegat izrazil zadovoljstvo spriči dosedanjega sodelovanja med Jugoslavijo in visokim komisarjem OZN za begunce Lintom. Le-ta je pozval dežele članice OZN, naj omogočijo naselitev madžarskih beguncev, da bi to vprašanje do konca letošnjega leta uredili.

Kar zadeva ostale begunce, jih bo ostalo do konca leta 1958,

ko bo visoki komisarjat nehal delati, v taboriščih še kakih 30.000. Lint je predlagal, naj bi to vprašanje uredili z večjimi prispevki. Samo z razpustom taborišč ga ne bo moč urediti. Angleški predstavnik je sporočil, da je njegova vlada pripravljena dodatno prispevati k temu programu. Posebej je omenil problem 700.000 kitajskih beguncev v Hongkongu, katerih položaj je težaven. Predstavniki Egipta je govoril o palestinskih beguncih.

Plenum ECOSOC je na koncu debate o beguncih soglasno sklenil priporočiti podaljšanje mandata visokemu komisarjatu za begunce do leta 1962 in podpreti zahtevo visokega komisarja za intenzifikacijo na najširši možni podlagi sedanjega programa za begunce. Tako bi trajno uredili vprašanje večine beguncev, ki so zdaj v taboriščih. Podaljšanje mandata visokemu komisarju, ki bi ugasnil konec prihodnjega leta, in intenzifikacija programa bosta zahtevala nove izdatke v znesku 10,5 milijona dolarjev.

V ISKANJU KOMPROMISNE REŠITVE ZA CIPRSKO VPRAŠANJE

Trojna konferenca v Londonu

Po britanskem predlogu naj bi suverenost nad Ciprom prevzele Velika Britanija, Grčija in Turčija, Atlantska zveza pa naj bi obdržala oporišča na otoku

London, 24. julija (AFP). Zunanji minister Selwyn Lloyd je danes sprejel grškega veleposlanika v Londonu Seferiadiasa. Politični knogi povezujejo ta obisk z željo Velike Britanije, da še pred jesenskimi zasedanjem Generalne skupščine skliče trojno konferenco Grčije, Turčije in Velike Britanije, na kateri bi govorili o ciprskem vprašanju.

Kakor pišejo londonski časniki, je pričakovati, da bo britanska vlada v kratkem povabila grško in turško vlado, naj pošljeta svoja predstavnika, bržkone zunanja ministra, v London na konferenco, na kateri naj bi se po britanskih načrtih tri dežele sporazumele o zunanjih odnosih in strateškem statusu Cipra pod omejeno samoupravo. V Londonu izjavljajo, da britanska vlada ne pušča vnevar razdelitve otoka, ki jo terjajo Turčija, vendar pa bi bil njen glavni cilj na konferenci, dati otoku samoupravo pod suverenostjo, ki bi jo bilo treba šele določiti in ki bo Turčiji zamajala, da Ciper za dobo 10 let ne bo priključen Grčiji. Suverenost nad Ciprom bi prevzele Velika Britanija, Grčija in Turčija, članice Atlantske zveze, ki bi še naprej obdržala oporišča na otoku.

Cepprav še ni nobenih napovedi, v kakšni obliki bi povabili na kon-

ferenco ciprske predstavnike, so tu ugodno ocenili nedavno izjavo nadškofa Makariosa časniku "Eleftherija". Makarios je tedaj izrazil prepričanje, da je Velika Britanija kljub očitni trdovratnosti vendarle pripravljena, da popusti, da bi tako dosegla kompromisno rešitev za Ciper, sam pa je izrazil pripravljenost, da sodeluje v razgovorih o neodvisnosti Cipra s pogojem, da ne bo izvzeta samoodločba. Prav tako so naletele na ugoden odziv tudi vesti, da ciprska etnarhija v načelu ne nasprotuje sodelovanju predstavnikov ciprskih Turkov na razgovorih.

Laburistična opozicija, ki je že prej pritiskala na vlado, da bi prišla z mirne točke, sodi, da bi bil sleherni korak konservativne vlade koristen. Desno krilo konservativne stranke pa izraža nezadovoljstvo z vladnimi načrti in jih ocenjuje kot pripravo, da Velika Britanija zapusti še eno pozicijo na Bližnjem vzhodu.

prej pritiskala na vlado, da bi prišla z mirne točke, sodi, da bi bil sleherni korak konservativne vlade koristen. Desno krilo konservativne stranke pa izraža nezadovoljstvo z vladnimi načrti in jih ocenjuje kot pripravo, da Velika Britanija zapusti še eno pozicijo na Bližnjem vzhodu.

Poglobitev stikov z madžarskimi pedagogi

Budimpešta, 24. jul. (Tanjug). Jugoslovanska prosvetna delegacija se je na svojem povratku iz Moskve, kjer se je mudila teden dni, ustavila v Budimpešti, kjer je imela razgovore z madžarskimi prosvetnimi delavci. Na teh razgovorih so se načelno sporazumeli o poglobitvi stikov med pedagogi obeh dežel.

Povabilo na konferenco ameriških držav

Washington, 24. jul. (AP). Svet organizacije ameriških držav je danes objavil, da bo povabil šest evropskih držav, naj pošljejo svoje opazovalce na ekonomsko konferenco te organizacije, ki bo avgusta v Buenos Airesu. Povabljeni bodo Italija, Nizozemska, Švedska, Svica, Jugoslavija in Francija.

prej pritiskala na vlado, da bi prišla z mirne točke, sodi, da bi bil sleherni korak konservativne vlade koristen. Desno krilo konservativne stranke pa izraža nezadovoljstvo z vladnimi načrti in jih ocenjuje kot pripravo, da Velika Britanija zapusti še eno pozicijo na Bližnjem vzhodu.

Ho Si Minh na Poljskem

Varšava, 24. jul. (Radio Varšava). Predsednik Demokratične republike Vietnam in predsednik vietnamske Delavske stranke Ho Si Minh, ki je na obisku na Poljskem, se je včeraj popoldne sestel s prvim sekretarjem Politbiroja CK ZDPP Vladislavom Gomulko in člani Politbiroja Cyraniewiczem, Jedrichowskim, Ochabom, Zambrowskim in Zawadzskim. Na sestanku so govorili o vprašanjih, ki zanimajo obe partiji.

DEBATA O ŠOLSKI REFORMI V FRANCOŠKI POSLANSKI ZBORNICI

Podaljšanje obveznega šolanja

Osnutek zakona predvideva preusmeritev pouka na praktične predmete

Pariz, 24. jul. (Tanjug). V francoski Skupščini se je začela danes debata o vladnem osnutku zakona o reformi šolstva in pouka. Ta zakon naj bi v treh letih omogočil popolno preusmeritev francoskega šolstva in sistema ter upostavil enotni sistem pouka v vseh državnih in zasebnih osnovnih, srednjih in visokih šolah.

Vprašanje šolstva in pouka obravnava francoska Skupščina že več let. Glasovom desnice in katoličnanov je treba pripisati, da je doslej odklonila sleherni reformo sedanjih predpisov, ki omogočajo voditeljem vseh šol, da organizirajo pouk po lastnem preudarku. Zato je znaten del francoskih šol v rokah zasebnih in katoliških ustanov, visoke šolnine pa onemogočajo dosledno uveljavljanje načela o obveznem osemletnem šolanju.

Po statističnih podatkih ministrstva za prosveto obiskuje univerze in ustrezne visoke šole v Franciji samo 0,7 % otrok delavskega in kmečkega porekla. Sedanjí vladni osnutek pa predvideva podaljšanje obveznega šolanja na 10 do 12 let, preusmeritev pouka na praktična znanja s področja matematike, fizike, kemije, atomistike in arhitektonske izgradnje, odpravo cele vrste sprejemnih izpitov in takvs za prehod iz rednih in strokovne šole,

kakor tudi večje državne subvencije za šole.

Začetek te pomembne debate pa pomeni nov politični kompromis med sedanjo vlado centra ter poslanskimi skupinami večine katoličnanov, desnice in socialistov. Vlada je namreč obljubila socialistom, da bo zahtevala začetek te debate pred skupščinskimi poletnimi počitnicami, katoliškim poslancem pa je zagotovila, da pojde Skupščina na počitnice pred zaključkom debate o reformi šolstva. Predstavniki katoliških strank so ostro nastopili proti temu osnutku zakona, češ da razveljavlja »neovirano pravico« vsakega državljanca, da si izbere sistem pouka za svoje otroke. Skoraj 50 % osnovnih in nad 20 % srednjih šol v Franciji je v rokah katoliške Cerkve in vse te šole bi morale, če bi sprejeli reformo, porabiti vladno subvencijo v znesku 180 milijard frankov za spremembo učnih načrtov ter za organizacijo šolstva

Tokrat gre zares!

Pohorska vzpenjača bo v avgustu končno nared. Te dni so investitorji preleteli iz inozemstva še vlečno vrvo, medtem ko nosilno montirajo. Pravočasno bodo pripravili tudi kabine. Tako bo voseči trolej pričel poskusno obratovati že med skorajšnjim Mariborskim tednom. Na slikah: pogled v

notranost štirideskega aluminijaste gondole, ko je pred nedavnim še visela na delu ogrodja za spodnjo postajo med njeno poskusno montažo v mariborski Metalnici.

Novi odloki Zveznega izvršnega sveta

Poskusna proizvodnja največ 1 leto

Beograd, 24. jul. (Tanjug). — Zvezni izvršni svet je izdal več odlokov. Odlok o poskusni proizvodnji gospodarskih organizacij določa, da za poskusno proizvodnjo velja začetna proizvodna dejavnost obratov gospodarskih organizacij za preizkušanje novih proizvajalnih naprav ali proizvodnje za določen čas. Poskusno proizvodnjo imajo lahko na novo zgrajena industrijska in rudarska podjetja in obrati, izjemoma pa tudi gospodarske organizacije in obrati, ki so dobili nove dodatne investicije za opremo in če se je bistveno spremenil njihov dotodanji tehnološki proces. Poskusna proizvodnja se lahko dovoli največ za 12 mesecev. Ta rok se lahko podaljša samo, če nastanejo prekinitev zaradi tehničnih pomanjkljivosti.

Plače delavcev gospodarske organizacije, ki ima poskusno proizvodnjo, se izplačujejo po tarifnem pravilniku, tudi če je finančni rezultat poskusne proizvodnje negativen. Za čas poskusne proizvodnje se ne zaračunava in ne pobirajo obresti na osnovna sredstva v poskusni proizvodnji. Če se poskusna proizvodnja zaključi brez zgbue, se celotni dohodek razdeli po predpisih, ki veljajo za razdelitev celotnega dohodka ustrezne gospodarske organizacije. Narodna banka bo odobrila gospodarski organizaciji poseben kredit za kritje zgbue pri poskusni proizvodnji.

Če ima gospodarska organizacija, katere izgradnja se delno ali v celoti financira iz sredstev splošnega investicijskega sklada, poskusno proizvodnjo v vseh obratih, je oproščena plačevanja prispevka v proračune in družbene investicijske sklade kakor tudi zveznega davka na dobiček. Rudarska podjetja so oproščena tudi plačevanja rudarskega prispevka za čas poskusne proizvodnje, dokler ne zapade prva anuiteta za posojilo splošnega investicijskega sklada. Če ima takšna gospodarska organizacija med poskusno proizvodnjo dobiček, ga bo porabila za plače delavcev in za sredstva za samostojno razpolaganje. Poskusna proizvodnja, med katero veljajo te olajšave, ne more trajati nad 6 mesecev in se ne more podaljšati ne glede na trajanje proizvodnje.

20 % skladov za kritje proračunskih potreb

Odlok o načinu uporabe sredstev družbenih investicijskih in drugih skladov za zadovoljevanje potreb, ugotovljenih s proračuni politično-teritorialnih enot za leto 1957 določa, da politično-teritorialne enote lahko v smislu zveznega družbenega plana prenesajo v svoj proračun kot dohodek 20 % sredstev svojih skladov, razen skladov za kreditiranje stanovanjske izgradnje, in sicer samo za kritje ravni izdatkov svojih proračunov, določenih v dokumentaciji zveznega družbenega plana za leto 1957. Ta sredstva se ne morejo uporabljati za povečanje izdatkov preko te ravni.

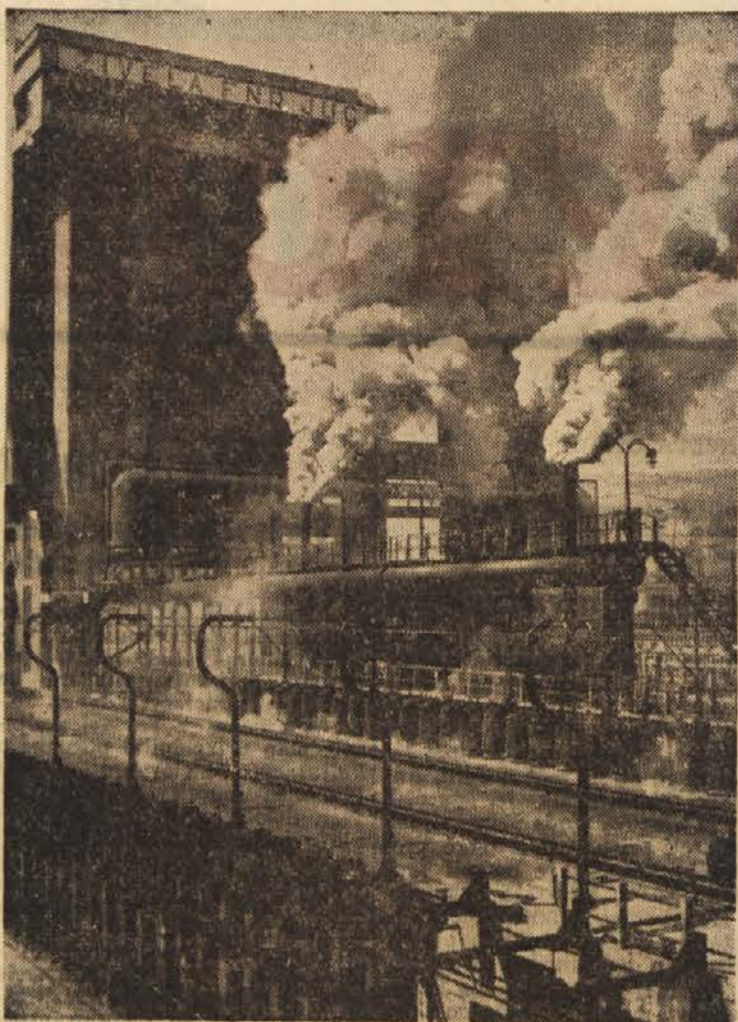
Politično-teritorialne enote lahko za kritje tekočih proračunskih izdatkov uporabijo kratkoročne kredite, toda samo s pogojem, da so poprej za kritje proračunskih izdatkov porabile 20 % tekočega dotoka iz skladov.

Obračunavanje znižanja proizvodnih stroškov

Odlok o razdelitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij v letu 1957, ki so organizirale obračunavanje uspehov po notranjih gospodarskih enotah, določa njih naslednje: gospodarske organizacije, ki razdeljujejo celotni dohodek po določbah tega odloka, izločijo iz celotnega dohodka pred ugotovitvijo dobička znesek, ki ustreza določenemu odstotku znižanja cen proizvodnih stroškov glede na planirano ceno. Cena proizvodnih stroškov se določa z uporabo metod stalnih cen, slonečih na podlagi dejanskih stroškov gospodarske organizacije v minulnem letu. Odstotek znižanja cen določijo zvezni državni sekretariat za finance, znesek, ki ga dobi z uporabo odstotka na znižanje proizvodnih stroškov, pa vnese gospodarska organizacija v svoj sklad za premije ali v druge svoje sklade.

Proslava Dneva vstaje in 20-letnica Komunistične partije Hrvatske

Konec julija in v začetku avgusta bo Hrvatska proslavila dva pomembna dogodka: 27. julij, ko bo poteklo 16 let, odkar se je začela oborožena vstaja na Hrvatskem in 2. avgust, ko je bila pred 20 leti ustanovljena Komunistična partija Hrvatske.

Te dni je delavski svet Železarnice Zenica sprejel plan podjetja za leto 1957. Vrednost blagovne proizvodnje so planirali v znesku 43,8 milijard dinarjev, skupni dobiček pa v višini 6 milijard din. Plan predvideva, da bo kolektiv tega našega največjega metalurškega kombinata proizvedel 610.000 ton koks in to iz 94 % uvoženega in iz 6 % domačega premoga, nadalje 400.000 ton surovega belega železa in 525.000 ton surovega jekla. Za zgraditev tretje visoke peči in rezervnega agregata, remont prve visoke peči aglomeracije 2 in drugih objektov je letos zagotovljeno 1.838 milijonov dinarjev. V letošnjih prvih petih in pol mesecih so od predvidenih investicijskih sredstev potrošili okrog 600.000.000 din.

RAZPRAVA PROTI BIVSIM USLUŽBENCEM FAP

»Minder rabat« že najmanj od 1953. leta

Titove Učice, 24. jul. (Tanjug). Preden so začeli na današnji obravnavi zasliševati priče, so zagovorniki prvega obtoženca predlagali, naj bi sodišče v dokaznem postopku nehala zasliševati priče in odredilo ugotavljanje vseh poslovnih dogodkov med »Saurerjem« in FAP v času od sklenitve licenčne pogodbe do aretacije obtoženega Lavrenčiča. Javni tožilec pa je nasprotoval predlogu zagovornikov obtoženega Lavrenčiča.

Sodišče je sklenilo, da se bo zasliševanje prič nadaljevalo, o predlogu zagovornikov prvega obtoženca pa bo dokončno sklepalo potem, ko bodo izvedeni v obtožnici predlagani dokazi. Potem so zaslišali pričo Slobodana Stojakovića, uslužbenca FAP. Izpovedal je, da je v aprilu 1957 odstopal na Dunaj z uslužbenecem FAP Nikolom Vujnovičem, insicer po naročilu upravnega odbora, da bi se pripravil, kako je s tajnimi računi. Ob tej priložnosti sta zvedela od nekoga uslužbenca »Saurerja«, da je podjetje plačalo zastopstvu »Merckuru« v Zagrebu 92.000 avstrijskih obročastih dolarjev s tajnih računov FAP.

in da je Radmila Lavrenčič v to priložilo.

Ko so zahtevali od lastnika »Saurerja«, naj na listku potrdi izplačilo 92.000 avstrijskih obročastih dolarjev, je rekel, da tega ne more storiti, ker bi utegnilo škodovati Lavrenčiču. Pred nekaj dnevi pa je obtoženi Lavrenčič vztrajno zanikal, da bi bila ta vsota izplačana s tajnih računov FAP. Po izjavi priče Stojakovića so predstavniki tvrdke »Saurerjev« v začetku trdili, da se ne morejo spomniti, da je prišlo do sporazuma v »minder rabatu«. Pozneje so izdali, da niso potrdili naročilnice FAP št. 1, v kateri je govora o tem rabatu, v arhivu FAP pa so našli to potrdilo. Iz tega sklepa, da so že leta 1953 priznali, da velja »minder rabat«.

Priča Stojaković je razen tega izpovedal, da mu je nekdo uslužbenec tvrdke »Saurerjev« rekel, da je Lavrenčič decembra 1956 res zapravil v baru »Edena« na Dunaju 11.000 šilingov in da so moral ta račun poravnati, ni pa hotel povedati, ali so dobili denar s tajnih računov. Razprava se nadaljuje.

RAZGOVOR Z EPIDEMIOLOGOM DR. JANEZOM KMETOM O ŽENEVSKI KONFERENCI

Tribuna svetovnih strokovnjakov izrekla odločujoči DA za Salkovo cepivo

Radi bi obvestili naše bralce o nekaterih podrobnostih Ženevske konference svetovnih strokovnjakov za zatiranje otroške paralize, kar pripravljamo tudi pri nas za jesen cepitve proti tej bolezni. Zanimalo nas je tudi mnenje o nedavno objavljeni vesti, ki jo je poslal »Tanjug« o cepitvi s živo vakcino, ki verjetno po točnosti ne ustreza ter bi lahko vnesla določeno zmedo. Zato smo naprosili dr. Kmeta za kratek razgovor o vtiših in zaključkih Ženevske konference.

V Ženevi so se prve dni julija zbrali iz najrazličnejših držav vsi največji svetovni strokovnjaki, ki se ukvarjajo z zatiranjem poliomielitisa. Prišlo je okrog 1500 zdravnikov in znanstvenikov, med njimi 20 iz naše države. Na konferenci so o svojih dognanjih poročali tako znanstveniki, ki se ukvarjajo z biologijo virusa, kot zdravniki, ki zdravijo paralična obolenja, znanstveniki, ki pripravljajo cepivo itd. Najobsebnješa so bila poročila o uspehih, ki so jih dosegli v posameznih državah s Salkovo vakcino.

DR. SALK: »V BLIŽNJI BODOČNOSTI BO MOČ PREPREČITI EPIDEMIJE OTROSKE PARALIZE«

Dr. Salk je na konferenci sam podrobno opisal osnovne lastnosti vakcine, ki je narejena iz virusov, ubitih s formalinom. Vakcina povzroči tvorjenje protiteles. Brž ko pride človek, cepjen s to vakcino v stik z živimi virusi, se po okužbi močno pomnožijo protitelesa, ki preprečijo vdor virusa v centralni živčni sistem. To pomeni, da cepivo sicer ne prepreči okužbe, pač pa paralična obolenja. Dr. Salk je izjavil, da je trdno prepričan, da bo možno s pravilno organizacijo cepitve s tremi injekcijami v bližnji bodočnosti praktično zatreti epidemije.

Med drugimi je poročal tudi dr. Langmuir o izkušnjah s cepivom v Ameriki. Tu so cepili z več kot sto milijoni injekcij, ne da bi imeli kakšne nesreče, razen leta 1954 z vakcino iz Cutterjevih laboratorijev. Na osnovi študija tega cepiljenja so znanstveno ugotovili, da obvaruje Salkovo cepivo pri uporabi povprečno dvakratne injektorije do 75 % cepljenih pred paraličnimi obolenji. Pri trikratnem cepitvi je varnost še večja, nimajo pa še točnih izračunov. Prav tako še ni bilo moč ugotoviti, kako dolgotrajna je imunizacija in če bi bilo potrebno kasneje še z eno injekcijo imuniteto podaljšati.

KJE IN KOLIKO SO ZE CEPILI

Salkovo cepivo, bodisi izdelano v domačih tovarnah ali uvoženo iz Amerike, uporabljajo za preprečevanje otroške paralize v najrazličnejših državah. V Braziliji so začeli cepiti ter so zajeli otroke od 3 mesecev starosti do 6 let, v Kanadi bodo do konca leta 1958 cepili otroke in mladino do 19 let starosti. Čile, Holandija, Norveška in Zah. Nemčija so prav tako cepile otroke prvih petih letnikov. S cepitvijo so začeli na Poljskem, Finskem, Švedskem in v Sovjetski zvezi, kjer tudi že izdelujejo sami cepivo. Češka je letos maja in junija cepila 2 milijona 300 tisoč predšolskih otrok.

Kreditni za nakup živil za zimo

Banke bodo odobravale te kredite do konca novembra, vrniti pa jih bo treba do 15. maja 1958 — Najetjete kredita možno ne glede na višino že odobrenih potrošniških kreditov v druge namene

Beograd, 24. jul. (Tanjug). — Narodna banka je izdala odlok o odobranju kreditov delavcem, uslužbencem, upokojenecem, invalidom in pripadnikom JLA za nakup živil za zimo. Kredite bo odobraval gospodarskim organizacijam, ustanovam s samostojnim financiranjem, proračunskim ustanovam in družbenim organizacijam za njihove delavce in uslužbence. Razen tega bodo bančni sedeži dajali kredite tudi trgovskim podjetjem na debelo, na podlagi katerih bodo dobivali kredite za nakup živil za zimo tudi

delavci, uslužbeni, upokojeneci, invalidi in pripadniki JLA. Ta vrsta kreditov je izreden ukrep v okviru splošnega pomembnega prizadevanja v letošnjem letu, da bi odkupili od kmetov pridelke in se tako ognilo morebitnemu zastoju v prevozu kmetijskih pridelkov od pridelovalcev do potrošnikov.

Epidemija ošpic upada

Primeri otroške paralize v glavnem v Srbiji in Sloveniji

V zadnjem času so bolj ali manj padla obolenja za vsemi nalezljivimi boleznimi. V 15 dneh je epidemija ošpic, ki se je precej razširila, začela naglo upadati. Prej so zabeležili 2000 primerov obolenj na teden, v tednu od 1. do 7. julija pa je obolelo 934 oseb.

V tem času je zbolelo za otroško paralizo 12 oseb, to je 3 manj kot v predhodnem tednu. V primerjavi s povprečjem v zadnjih petih letih pa je število obolelih dvakrat večje. Novi primeri paralize so se pojavili v glavnem v Srbiji in Sloveniji. V Srbiji so zabeležili 6 obolenj, in sicer v okrajih Pirot in Prokuplje po 2, v okrajih Titovo Učice in Sombor pa po eno obolenje. V Sloveniji je zbolelo 5 ljudi, in sicer po eden v okrajih Celje, Kranj, Ljubljana, Maribor in Novo mesto. V drugih republikah v omejenem tednu ni nihče zbolel, razen enega primera v Bosni in Hercegovini v okraju Zvornik.

Število za oslovskim kašljem obolelih oseb se je zmanjšalo od 1413 na 1116, za škrlatinko od 273 na 200, število za dizenterijo obolelih od 219 na 113, za trebušnim tifusom od 80 na 31, za meningitisom od 24 na 10. Število za infekcijskim hepatitisom obolelih ljudi se je znižalo od 180 na 165.

III. mednarodni študentski seminar v Ljubljani

Ljubljana, 24. jul. — Včeraj ob 20.30 se je na Gradu v formalnem sprejemnem udeležencev pričelo letošnje mednarodno študentsko srečanje v Ljubljani. V imenu ZSJ je udeležence pozdravil predsednik UO ljubljanske Univerze Janez Vrhunc. III. mednarodnega študentskega seminarja se udeležuje 40 študentov iz 23 držav.

Bančnim sedežem je naročeno, naj kredite za nakup živil za zimo odobravajo naštetim uporabnikom s pogojem, da se zagotovi vrnitev dolga delavcem in uslužbenecem oziroma sredstva za kritje zneskov, ki jih morda ne bi mogli povrniti. Delavci in uslužbeni, ki hočejo dobiti kredit, naj vložijo prošnje s podatki o vrsti, količini in ceni kmetijskih pridelkov ter pogodbo, sklenjeno s kmetijsko zadruzo, poslovno zvezo ali podjetjem za promet s kmetijskimi pridelki.

Kredite za nakup živil za zimo bo treba vrniti do 15. maja 1958. Letne obresti znašajo 6 %. Banke bodo začele takoj dajati te kredite, in sicer za vse vrste kmetijskih pridelkov, ki pridejo v poštev za zimo. Kredite bodo odobraval do 30. novembra, izkorigirali pa jih bo treba najpozneje do 15. decembra. Trgovska podjetja sama ocenijo kreditno sposobnost potrošnikov. Za kritje stroškov v zvezi s temi krediti lahko trgovske organizacije zvišajo cene blaga, ki ga prodajo na obroke, največ za toliko, kolikor znašajo obresti od teh kreditov. Potrošniki lahko porabijo kredite za nakup živil za zimo ne glede na višino zadolžitve iz prejšnjih potrošniških kreditov za nakup industrijskega blaga in za druge namene.

ROKE PROČ od električnih napeljav!

V Sloveniji je bilo predlanskim 27, lani 19, letos pa doslej 11 smrtnih žrtev zaradi elektrike

Vsa naša javnost je zadnje dni upravičeno ogorčena zaradi brezobzirnega in brutalnega ravnanja dveh posestnikov, ki sta, da bi obarovala marelice pred otroki, ovila drevesa z električno žico in vanjo napeljala električni tok, kar je v kratkem posledku nekaj dni terjalo življenje dveh otrok. O kazenski odgovornosti za tako početje ne bomo ponovno razpravljali, pač pa na zgoraj navedena dva primera znova resno opozarjamo na preveliko število smrtnih nesreč zaradi elektrike. Res je, da se z naglim razvojem elektrifikacije povečujejo mnogi ljudje šele prvič praktično seznanjajo z elektriko in se še premalo zavedajo nevarnosti, ki jim preti ob nepravilnem ravnanju z njo. Vso pozornost pa zasluži ugotovitev, da glede pogostosti takih nesreč daleč presegaemo primere v tujini. Ko so v Italiji leta 1947 zabeležili 95 smrtnih primerov zaradi elektrike, to je približno dva primera na 1 milijon prebivalcev, so sprožili široko akcijo za preprečevanje takih nesreč. V Franciji in Nemčiji zaznamujemo letno po eno smrtno nesrečo na 1 milijon prebivalcev. V Sloveniji, ki ima podlrgi milijon prebivalcev, pa smo predlanskim našli 27 smrtnih primerov zaradi elektrike, lani 19, letos v prvem polletju pa 9. Skupno z gornjima primeroma je bilo letos že 11 smrtnih žrtev. Ob naraslem številu smrtnih

nesreč je pred leti Zavod za socialno zavarovanje skupaj z Zavodom za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu ter Republiškim inšpektoratom za delo organiziral vrsto predavanj in tečajev za varnostne tehnike in delovodje v industrijskih sredstvih. Elektrogospodarska skupnost Slovenije je v novo elektrificiranih krajih začela prijaviti podobna predavanja za priinatnike ob prikazovanju poučnega filma o nesrečah z elektriko, hkrati pa je za strokovno osebje v elektrogospodarstvu izdala najstrožja navodila za varnost pri delu in predpisala dodatne varnostne ukrepe, kar ni ostalo brez uspeha, saj se je število smrtnih nesreč v elektrogospodarstvu zmanjšalo od 12 v predlanskem letu na 7 v lanskem letu, medtem ko je bil letos v prvem polletju zaznamovan le še en tak primer.

Če so že pri strokovnem osebju, ki pozna vse nevarnosti v zvezi z elektriko, pogoste nesreče, bodisi zaradi nepazljivosti ali miselne odsotnosti, koliko bolj je stvar nevarna za nestrokovnjake. Predlanskim je bilo v gospodarstvu (brez elektrogospodarstva) 8 smrtnih nesreč zaradi elektrike, lani 5, letos v prvem polletju pa že 4. Pripadnikov pa je še smrtno onesrečilo pri ravnanju z električnimi napravami predlanskim 7 (med njimi 4 otroci), lani prav tako 7 (3 otroci), letos v prvem polletju pa smo imeli 3 take primere, pri čemer še nista upoštevana v upodu omenjena dva otroka.

Mnogi ljudje so neupravičeno mnenja, da običajna nizka napetost 220 voltov ni življenjsko nevarna. Res je, da marsikoga elektrika udari brez resnih posledic. Če pa človek stoji na sledicah in je povzru še močnejši tok, ima tak stik kaj hitro za posledico smrt. Pogostost smrtnih nesreč med privatnimi potrošniki elektrike terja še mnogo več pozornosti in opozarjanja. Predvsem naj bi za vse nestrokovnjake veljalo načelo: Roke proč od električnih napeljav! Če je treba popraviti električne napeljave in vode, naj elektriko opravi izključno strokovnjaki, saj se te pogosto doleti nesreča, če niso dovolj pazljivi. Več o poljskemem delu, ki je pritekel na pomoč, letos pa sta se ob podobnih okoliščinah hkrati onesrečila dva ribiča, ki sta pri Polhovem Gradcu z elektriko ubijala ribe.

Z obo strahotno bo treba iznajti predpise o omejitvi različnih električnih aparatov, tako v industriji kakor tudi v gospodinjstvu, in pa predpise o tem, kdo je upravičen za izrisovanje del v zvezi z napeljavno elektriko. Naposled bi kazalo proučiti tudi najnovejše ameriške ugotovitve o možnosti reševanja onesrečenih oseb. V ZDA so namreč dosegli, da se da v 90 % primerov rešiti življenje onesrečenca, če se v prvi minuti po nesreči vztrajno izvajajo reševalna dela z umetnim dihanjem. Skratka, storiti moramo vse, da se bo število smrtnih nesreč zaradi elektrike zmanjšalo vsaj v takem obsegu, kakor je to v varnostnih ukrepih in stalnim pojasnjevanjem uspešno v nekaterih zapadnoevropskih državah.

M. N.

SOVJETSKI TISK O DEJAVNOSTI SKUPINE MALENKOV-KAGANOVIČ-MOLOTOV

Brez zveze z ljudstvom

Nobeden izmed 309 udeležencev plenuma ni podprl protipartijske skupine

Moskva, 24. jul. (Tanjug). Revija CK KP SZ »Partijnaja žizn« objavlja danes uvodnik, v katerem obravnava dejavnost protipartijske skupine Malenkov-Kaganovič-Molotov-Sepilov in poudarja, da od ustanovitve Komunistične partije Sovjetske zveze nobena skupina ni bila tako odmaknjena od nje, kakor ta.

Revija opisuje plenum, na katerem so razkrinkali dejavnost te skupine, in piše, da so o njeni dejavnosti razpravljali kandidati in člani CK in člani revizijske komisije skupaj 309 ljudi. »Partijnaja žizn« ugotavlja, da je protipartijska skupina v najširšem demokratičnem vzdušju. Malenkov, Kaganovič in Molotov so govorili na sejah po dvakrat, na zaključni seji plenuma pa so prebrali njihove pisne izjave. K razpravi se je prijavilo 215 udeležencev, govorilo pa jih je 60. Ostali, ki jim ni bilo omogočeno govoriti, so posamezniki, ki nimajo nobene zveze z ljudstvom. Boj v CK proti tej skupini je bil globoko načelnega značaja, ker ni šlo za posameznike, marveč za politiko, ki so jo hoteli vsiliti Partiji.

Revija nadalje poudarja, da je pomen junijskega plenuma CK KP SZ v tem, da je odobril politiko, začrtano na 20. kongresu Partije, in da je razkrinkal ljudi, ki so zavirali to politiko. Revija piše, da je Molotov večkrat nastopil proti zboljšanju stikov z Jugoslavijo in naštevava druge nje-

gove napake v zunanji politiki. Potem navaja napačna gledišča protipartijske skupine v zvezi z gospodarsko problematiko dežele, zlasti s kmetijstvom, in omenja odpor te skupine proti ukrepom za odstranitev kulta osebnosti, njeno nasprotovanje ukrepom proti kršitvi revolucionarne zakonitosti in ustvarjanju takšnih pogojev, ki bi lahko preprečili te pojave.

Tudi revija »Literarnaja gazeta« v današnji številki kritizira protipartijsko skupino Malenkov-Kaganovič-Molotov in poudarja, da je junijski plenum pokazal, da je vnesla v teorijo in prakso literature precej zmede. Revija poudarja, da je veliko škodo razvoj literature napravil Malenkov s svojimi vulgarnimi trditvami o »značilnostih«, vzeti iz sumljivega vira. Kaganovič je dobrih ukrajinskih pisateljem demagoško očital nacionalizem. Sepilov pa se je postavil na breznačno stališče nasproti nezdravim pojavom v literaturi.

Moskovska »Pravda« je objavila pismo 82 starih boljševikov

in članov Partije iz konca minulega in začetka našega stoletja, v katerem podpirajo sklepe junijskega plenuma in obsojajo protipartijsko dejavnost skupine Malenkov-Kaganovič-Molotov. Stari boljševiki poudarjajo v pismu, da lahko samo politični slepci, konservativci, ki se krčevito drže vsega preživelega, zanikajo zelo važne uspehe sovjetskega ljudstva v zadnjih letih in dvomijo o pravilnosti politike Komunistične partije.

Vznemirljiva perspektiva

Proizvodnja čistih atomskih bomb tege neomogočiti sporazuma o razorožitvi

Washington, 24. jul. (Reuter). Ameriški znanstveniki iz Los Angelesa so v svojem pismu predsedniku Eisenhowerju obrazložili mnenje, da bi lahko sedanje prizadevanje za sporazum o razorožitvi onemogočili argumenti, predloženi ameriškemu predsedniku, ki govore v prid nadaljnjim poskusnim eksplozijam z namenom, da bi proizvedli čistost atomsko bombo. Profesorji kalifornijske univerze so namreč prejšnji mesec obvestili Eisenhowerja, da znanstveniki lahko proizvedejo »čisto« bombo, če

Avgusta pride mongolska delegacija

Beograd, 24. jul. (Tanjug). Na povabilo naše vlade bo konec avgusta prišla na uradni obisk v Jugoslavijo delegacija vlade Ljudske republike Mongolije.

Francija odobrila evropski pogodbi

Pariz, 24. jul. (Reuter). Svet francoske republike je ratificiral pogodbi o skupnem evropskem trgu in Evroatomu. S tem je bila končana parlamentarna procedura v zvezi z ratifikacijo obeh pogodb. Pred dvema tednoma je francoska zbornica odobrila pogodbi. Zakon o ratifikaciji mora zdaj podpisati še predsednik republike.

Deveta atomska eksplozija v Nevadi

Nevada, 24. jul. (Reuter). Danes opoldne je nastala v Nevadi deveta atomska eksplozija, ki ji je prisostvovalo kakih 700 vojskih strokovnjakov. Jakost te bombe cenijo na 10.000 ton trinitrotoluola. Velik oblak v obliki gobe se je v 50 sekundah povzpela 6000 metrov visoko.

Francoski konzervativni časnik »Figaro« piše v današnji številki, da se strokovnjaki trudijo, da bi napravili posebno »čisto« bombo, katere radioaktivnost bi bila omejena samo na objekte, na katere bi vrgli bombo. »Figaro« poudarja, da je to »zelo vznemirljiva perspektiva«, kajti tedaj, ko bodo pomenila ta orožja morebitnemu agresorju gotovost, da ne bo postal žrtev lastnih napadov, je zelo verjetno, da ga bojažen pred posledicami ne bo več ovirala, da se loti tega nevarnega dejanja.

ZARADI POPLAV PREKINJEN PROMET

Dunaj, 24. jul. (AFP). V številnih zahodnoavstrijskih pokrajinah so nastale velike poplave. V Zgornji Avstriji in pokrajini Salzburg je promet na več krajih prekinjen, železniške proge so poplavljene, voda pa je odnesla nekaj mostov. Na področju Dunaja je sinoči Donava močno narasla in je nastala nevarnost poplave, vendar je začela davi reka spet upadati. Potniški promet na Donavi pa je še zmeraj prekinjen.

ZAHODNA NEMCIJA NAJVEČ RADIJSKIH SPREJEMNIKOV

Frankfurt, 24. jul. (Reuter). Zahodna Nemčija je bila lani v izvozu radijskih sprejemnikov prva na svetu. Izmed skupno 3,5 milijona radijskih sprejemnikov, ki so jih izvozili na svetu, jih na Zahodno Nemčijo odpade 1,6 milijona. Zahodna Nemčija je prvi tako izvozila na tuje okrog 89.000 televizijskih sprejemnikov, medtem ko znaša skupni svetovni izvoz okrog 600.000 sprejemnikov.

ALŽIRSKA SPOMENICA HAMMARSKJÖLDA

New York, 24. jul. (AP). V spomenici, ki jo je Nacionalni svet alžirskega osvobodilnega gibanja poslal Hammarskjöldu in ki so jo danes objavili, je rečeno, da ni več možnosti za pogajanja s Francijo o ustavitvi sovražnosti v Alžiru. V spomenici je razen tega rečeno, da je Fronta pripravljena na neposrednih pogajanjih mirno ljubno urediti alžirsko vprašanje. Toda za takšna pogajanja veljata dva pogoja: prvič, pred pogajanjem mora francoska vlada objaviti, da uradno priznava neodvisnost Alžira in drugič, pogajanja morajo biti javna in zajamčena mora biti varnost odposlanca Nacionalnega sveta.

Spor za Ciper

Ko so se pred dvema letoma pojavili na Cipru prvi letaki EOKA, prvi glasovi, da pripada ta otok Grčiji, pač nihče ni mislil, da bo iz tega nastal še svetovni problem. Ves svet – razen Grkov seveda – je bil prepričan, da gre le za sentimentalno hrepenenje ciprskih mladine in da bo klic po združitvi z Grčijo kmalu potihnil. In vendar je bil to šele začetek.

V sporu za Ciper gre za dva koncepta: angleški in grški, strateski in nacionalni, konservativni in progresivni. Za Angleže je Ciper predvsem strateška baza, za Grke pa del velikega helenskega sveta. Za Angleže je Ciper edino oporišče na pragu Srednjega vzhoda, za Grke pa je edini grški otok, ki je še ostal pod tujo oblastjo.

Po umiku s Sueškega prekopa in iz Jordanije je preostal Angležem le še Ciper. Po vrnitvi Jonskih otokov, Krete in Dodekaneza je Ciper edini otok, ki se še ni vrnil v naročje Grčije. Na dlani je torej, da je bil spor za Ciper nezbežen, še več, da se je razvil v svetovni problem.

Prav zato, ker predstavlja Ciper za Anglijo provostno strateško oporišče, se bo angleška zastava z otoka ne nerada umaknila. Angleži so zapustili Indijo, Pakistan, Ceylon in Burmo, čeprav stejejo te države skupaj več kot 500 milijonov prebivalcev. Nočejo pa s Cipra, čeprav ima ta otok komaj 500 tisoč ljudi. In to zato, ker je Ciper oporišče, Indija pa je bila le »kolonija«.

V Kuala Lumpurju bodo že čez mesec dni proglasili neodvisnost Malaje, vendar pa bodo Angleži ostali v Singapuru. Malaja je bila namreč za Anglijo predvsem kolonija, celo ena najbogatejših. Singapur pa eno glavnih njihovih oporišč v Jugovzhodni Aziji. Prav zato se Singapur ne bo priključil malajski federaciji, ampak bo dobil poseben statut.

Vendar pa v sporu za Ciper nista samo dva. Angleške statistike zatrjujejo, da živi na tem otoku tudi okrog 100.000 Turkov. Turški element predstavlja torej petino celotnega prebivalstva. Če pogledamo stvari bliže,

bomo videli, da se še bolj komplicirajo. V Ankari namreč zatrjujejo, da je Ciper del Male Azije, ne pa del Egejskega otočja. Ciper – trditelj – je le 65 km od Anatolije, medtem ko je do Aten kar 600 km.

Kljub temu pa v Londonu ne morejo zanikati, da ni Ciper prav tako grški kot sta It Kreta in Rodos. Na sprotno, na Cipru je morda še danes več homerskih tradicij kot na katerikoli drugem grškem otoku. Vse, prav vse te spominja na staro Grčijo. Seveda so na otoku močni turški elementi, toda te najdes tudi na Kreti, čeprav je ta že 80 let pod grško oblastjo. Turki so v 350 letih, kolikor je trajala njihova oblast na Cipru, pač zapustili močne sledove.

V Angliji se prav zato resno bavijo z načrtom, da bi otok razdelili. To je že stara angleška metoda. Najprej so jo uporabili na Irskem, nato v Indiji, zatem v Palestini, Kašmiru. Atene na tako rešitev ne bi pristale, verjetno pa tudi Amerika ne.

Delitev pušča namreč zelo težke rane. Le pomislimo na Nemčijo, Korejo in Indokino. Kdaj bo mednarodni položaj tako dozorel, da se bo Nemčija združila brez zamere na levo in desno, kdaj se bo uresničil načrt o združitvi Koreje, Indokine? Ali naj doživimo podobne prizore kakor ob delitvi Indije, ko su muslimani bežali v eni smeri, Hindusi pa v drugi? Anglija bi z delitvijo morda zadovoljila le Turke, nakolpa pa bi si smrtno sovražnost Grkov.

Poznavalci angleške diplomacije predvidevajo, da bo Anglija našla nek pameten kompromis in prepustila Ciper Grčiji. Vendar pa na to ni misliti že letos ali pa čez dve leti. Anglija je že enkrat storila tako. To je bilo leta 1864, ko je po dolgem odlašanju sklenila, da vrne Jonske otoke Grčiji.

V Turčiji bodo seveda globoko razočarani, če bo do tega res prišlo. Za Kreto, Libijo in Dodekanezom bodo namreč »izgubili« še Ciper. Za nezadetek opazovalca je, da je zdaj jasno: idealne rešitve ni. Važno je samo iskati najboljšo rešitev. M. O.

Včeraj le kratka seja

London, 24. jul. (Reuter). Ožji odbor razorožitvene komisije OZN je imel danes pod predsedstvom francoskega delegata Julesa Mocha seja, ki je trajala komaj nekaj minut. Ameriški predstavnik Stassen je na seji sporočil, da bo svoj predlog o raketah in usmerjenih izstrelkih pojasnil jutri.

V Bonnu so sprejeli načrt atomskega zakona

Bonn, 24. jul. — Bonnška vlada je na svoji današnji seji sprejela nov načrt atomskega zakona. Predstavniki ministrstva za atomsko vprašanja je na današnjem sestanku z novinarji dejal, da ta novi načrt ureja najvažnejša vprašanja znanstveno-raziskovalne dejavnosti na jedrskem področju kakor tudi zaščite prebivalstva pred atomskim sevanjem.

Neredi zaradi stavke

Stavkovne straže britanskih šoferjev so skušale onemogočiti ves avtobusni promet — Spopad na trgu Covent Garden

London, 24. jul. (Reuter). Danes mnogo stavkovnih straž, ki so skušale onemogočiti avtobusni promet. Ze šoferjev in sprevednikov velikih zasebnih avtobusnih podjetij zaradi vprašanja večjih plač. Stavki pa se mesni avtobusnih podjetij in v nekaterih manjših privatnih avtobusnih podjetjih. Stavkovne straže skuje dobiti zaustavitvi slaherni promet malih lastnikov avtobusnih podjetij, katerih delavci ne stavkajo, so danes stavkovnim stražam policijo in vojsko.

Medtem pa so danes v Londonu napravili prvi poskus, da bi speli stavar iz mrve ulice. Sodišče za industrijske spore je zaslialo predstav-

nike sindikata, ki vodi stavko. Ti predstavniki so pred sodiščem izjavili, da je izhod iz sedanje položaja samo ta, da ugodijo zahtevam delavcev in jim zvišajo plače za en teden tedensko.

Davi zgodaj jutraj je prišlo na največjem londonskem trgu Covent Garden do spopada med stavkajočimi delavci in uslužbenci, ki so dovažali sadje in zelenjavo. Zažgali so neki kamion, zelelivo vreče in zaboje s sadjem in zelenjavo pa so zmetali na ulice in potepali, tako da se je vmešala tudi policija. Neredi so nastali, ker stavkajoči niso hoteli razložiti blaga s kamionov.

Neredi so nastali tudi na dveh drugih velikih londonskih trgih. Stavka delavcev na petih velikih londonskih trgih, ki zahtevajo večje plače, traja že teden dni.

»Za mir in prijateljstvo«

V Moskvi bo od 28. julija do 11. avgusta mladinski festival, ki ga bo udeležilo okoli 30.000 mladincev iz nad 100 dežel

veliko parado. Sprevod pojde po 16 km dolgi poti od mladinskega mesta Ostanikina do reprezentativnega stadiona »Lužniki«. Seveda bo spreved motoriziran, in njem bo na tisoče kamionov, avtobusov in drugih vozil, okrašenih z zastavami, venci in šopki. Začetna svečanost bo na stadionu, kjer se bo srečala sovjetska mladina s tujo. Med svečanostjo, ki je že tradicijsko, bodo izpustili več deset tisoč golobov. Eni poletne na vse strani, drugi bodo krožili nad stadionom kot »opazovalci«, tretja skupina pa poletni na poljano. Golobe je vezbalo kakih sto najboljših strokovnjakov »golobjega športa«. V športnem delu festivala bo sodelovalo na tisoče najboljših telovadcev, pa tudi 2500 pesalcev v narodnih nošah. Plesali bodo narodne plesne.

Mogočen bo tudi zaključek festivala. Med festivalom bo v Moskvi vsak dan po sto raznih prireditev. Na sporedu so tudi množične prireditev, med njimi »Praznik deklet«, »Praznik na vodi«, karnevalski ples v Kremlju, »Praznik sovjetskega bala« v Kijevu, »Praznik sovjetske mladine«, »Praznik mladine«, »Praznik sovjetske mladine«, »Praznik mladine«, »Praznik sovjetske mladine«, »Praznik mladine«.

Z VSEH STRANI SVETA

AVSTRILIJA KANCLER RAAB POJDE JESENI NA POT V TUJINO

Dunaj, 24. jul. (AFP). Dobro počeni krogi poročajo, da bo avstrški kancler Raab oktobra odpotoval na uradni obisk v Sovjetsko zvezo. V jeseni bo obiskal tudi skandinavike in nekatere druge dežele.

VELIKA BRITANIJA LANI REKORDNI PRIDELEK ŽITA NA SVETU

London, 24. jul. (Reuter). Ekonomski odbor dežel Britanske skupnosti je objavil, da so dosegli lani na svetu rekordni pridelek žita – skupno 465 milijonov ton. Všet na pridelek žita v Sovjetski zvezi in Kitajski. Največji proizvajalec žita so ZDA s 130 milijoni ton, za njima je Pakistan s 55 milijoni in Kanada z več kot 29 milijoni.

OZN IZRAELSKI PROTEST ZARADI ARETACIJE NEKEGA MORNARJA V SUEŠKEM PREKOPU

New York, 24. jul. (AP). Izrael je v Varnostnem svetu protestiral proti aretaciji nekega izraelskega mornarja na danski tovrni ladji »Bright Toft«, ki je na poti v Haifo zaplula v Sueški prekop. Protest pravi, da so ladjo, ki potuje iz Burme v Izrael s tovornom rižom, zaustavili egiptovski oblasti in pri tem aretirale člana ladjske posadke, ki je Izraelec. Ladja »Bright Toft« je včeraj zvečer odplula iz Port Saida naprej proti Haifi.

ZDA SUHRVARDI NE BO OBISVALI KANADE

Detroit, 24. jul. (Reuter). Predsednik pakistanske vlade Suhravardi, ki je zdaj na uradnem obisku v ZDA,

KUBA GLADOVNA STAVKA

Havana, 24. jul. (AP). V ječi v Havani traja že 10 dni gladovna stavka 60 političnih ujetnikov, ki so začeli stavkati zaradi slabega ravnanja oblasti v zaporu. Solidarno z njimi je začelo včeraj stavkati tudi več študentov na havanski univerzi.

IRAN GRADNJA TANKERJEV

Teheran, 24. jul. (Reuter). Iranščah Riza Pahlevi je zahteval od senata, naj pobliži z izglasovanjem zakona, ki pooblašča vlado za pogajanja s tujimi družbami o izkoriščanju iranskega petroleja. Iranščah je obvestil senatore, da bo država v naslednjih desetih letih dobila lastno tankersko ladjevje in da so prvi iranski tanker že splovali v morje.

INDIJA ODLOŽITEV PLAČILA ZA UVOŽENO BLAGO

Bombaj, 24. jul. (Reuter). Uradno so objavili, da so zahodnoameriški, britanski, italijanski in japonski izvozniki privolili v predlog indijske vlade, naj bi odložili plačilo blaga, dobavljenega Indiji v skupni vrednosti 22,5 milijonov funtov.

JAPONSKA LADJEDELNIŠTVO PRVO NA SVETU

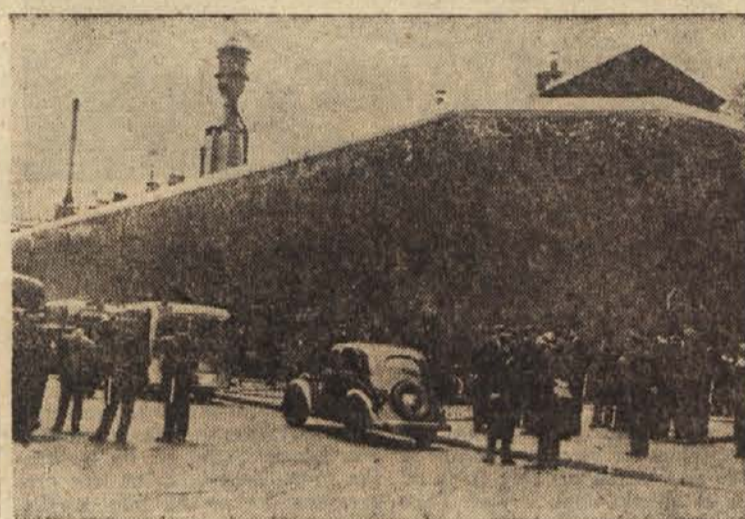
London, 24. jul. (AP). — Japonska ladjedelniška industrija je izdelala v prvi polovici tega leta več ladij kot katerikoli druga dežela na svetu. Zgradili so skupno za 600.000 ton ladij, medtem ko je na drugem mestu Velika Britanija s 445.000 tonami.

Incident na meji med Izraelom in Jordanijo

Tel Aviv, 24. jul. (AFP). Jeruzalemski radio poroča, da je iz Jordanije prodrla na izraelsko ozemlje več ljudi in da so začeli streljati na kmete, ki so delali na polju. Incident se je primeril v bližini demarkacijske črte. Pri umiku so napadci iz Jordanije odnehnali s seboj enega izraelskega četa.

Obsojeni zaradi sodelovanja z uporniki

Alžir, 24. jul. (AFP). Vojaško sodišče v Alžiru je danes obsojilo 23 Alžircev in Francozov na 10 let ječe, ker so sodelovali z uporniki. Devet obtožencev je bilo oproščenih.

Francoska vlada je sklenila zvišati plače ječarjem, ki hočejo imeti izenačene prejeme s policisti. Kakor smo pred dnevi poročali, so zaradi stavke ječarjev v pariškem zaporu Santé izbruhnil nemiri, pri katerih so morali posredovati gasilci in policija, ki je obkolila ječnišnico, da uporniki ne bi pobegnili.

Moskva, julija

Bliža se šteti svetovni festival mladine in študentov. V Moskvi so že vse pripravili za sprejem 30.000 mladincev iz nad sto dežel. Uredili so prostore, v katerih bodo gostje stanovali in se hranili, nadalje športne naprave, koncertne in gledališke dvorane, klube, parke, skratka vse prostore, kjer bo od 28. julija do 11. avgusta več tisoč različnih mladinskih srečanj, razgovorov, športnih in umetniških tekmovalj, karnevalov, plesov, mladinskih zabav in drugih prireditev. Moskva je dobila svečano lice. Moskvska dekleta in fantje se uče tujih jezikov in običajev, spoznavajo življenje drugih narodov, pripravljajo darila za goste iz vsega sveta in vneto šivajo nove obleke za karnevalne večere ter mnoge parade in sprevede.

Vse kaže, da se obetajo Moskvi dnevi živahnega vrvenja, da bo po njenih ulicah, trgih in parkih slišati pomenke v najrazličnejših tujih jezikih, pesmi vseh narodov v vekov, stare in sodobne, smeh raznih temperamentov z juga, zahoda, vzhoda in severa, strnjen v eno samo mladostno reko. V Moskvi se bodo zbrali tudi novinarji iz vsega delov sveta. Glavno geslo moskovskega festivala se glasi: »Za mir in prijateljstvo«. Festival se bo začel 28. julija z leta, »Praznik sovjetske mladine«, »Praznik mladine«, »Praznik sovjetske mladine«, »Praznik mladine«.

Sto let zveze s Trstom po železni cesti

V soboto, 27. julija, bo poteklo 100 let, odkar so z velikimi svečanostmi odprli železniško progo Ljubljana-Trst. Z njo je bila dograjena zveza slovenskih krajev z morjem. Cilj tržaške proge je bil, da poveže takratno državno prestolnico Dunaj z Jadranskim morjem, in da pospeši zvezo alpskih dežel z Benečijo in Lombardijo, kjer je zaradi osvojitve gibanja položaj osvojen Avstrije postajal vedno bolj nezdržen.

Do Ljubljane je bila dograjena železnica iz Maribora in Celja že 16. septembra 1849. Po dograditvi te zveze pa so dela nekaj časa ustavili, ker glede nadaljnje trase proti Trstu še ni bilo dokončne odločitve. Projektanti si še niso bili na jasnem, kod naj bi najbolj speljali nadaljnjo zvezo s Trstom, ker je dostop k morju ovirala valovita kraška planota, čez katero se je vijugala po nestetih ovinkih in klancih tržaška

klonili. Tržaški krogi so se zavzemali za traso zahodno od tržaške ceste proti Podlipi in od tod dalje čez Logaško ravan na Kras, da bi pri Sežani dosegla tržaško cesto.

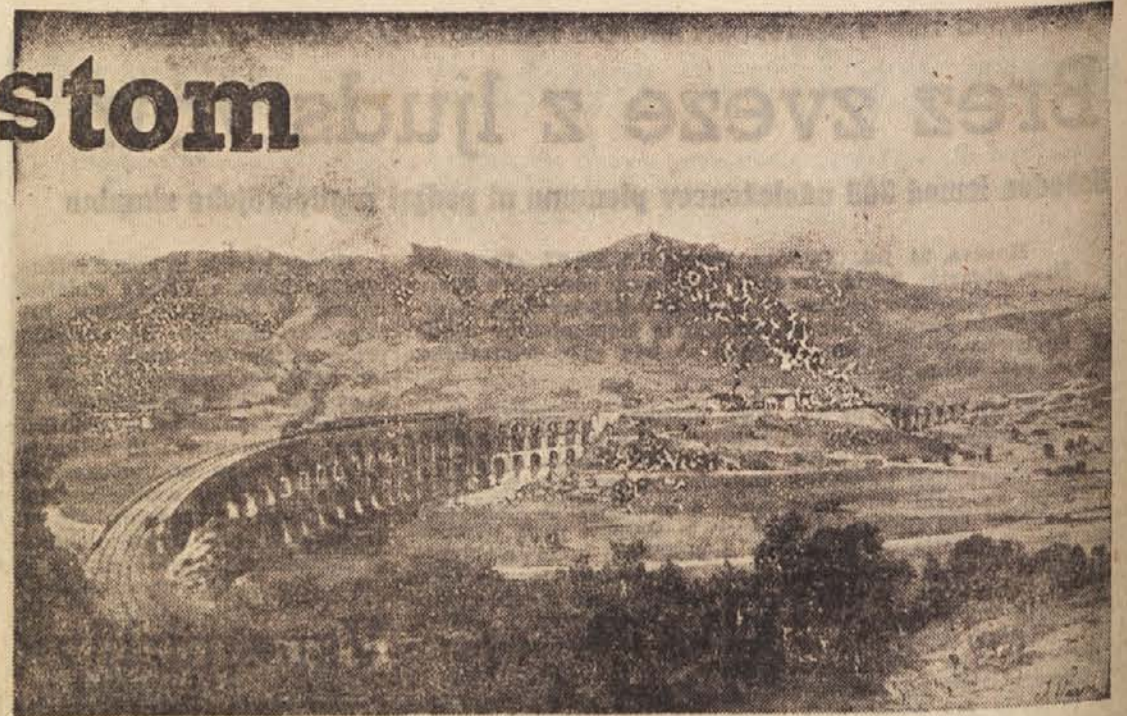
Ko je bila proga do Ljubljane že odprta, so pod predsedstvom ravnatelja ing. Ghege in pod pritiskom predsednika dvorne komore barona Kübecka na posvetovanjih v Ljubljani odločili, da bodo železnico gradili v

zgradili nove opekarna. Najprej so poglobili in razširili odvodne jarke in zgradili ob obeh straneh bodoče proge jarke, ki so jih zasipali s kamenjem. Tri leta so vztrajno nasipali kamenje, ki se je polagoma pogrezalo, dokler ni končno leglo na trdne plasti barskega peska in ilovice. Za nasip so porabili 100.000 kubičnih sežnjev kamenja, mešanega z gramozom. Najgloblji del nasipa je bil na obeh bregovih mostu čez Ljubljanico, kjer je dosegel nad 42 čevljev višine. Za Preserjem se je pričel vzpon proti borovniškemu mostu, ki je bil zgrajen v roku in je bil 590 metrov dolg ter 38 metrov visok; 24 stebrov viadukta je bilo izdelanih iz klesanega kamenja ter obloženih z apnenčevimi kvadri. Za borovniški most so porabili 5 milijonov opek in dva milijona kubičnih čevljev kvadrov ter lomljenega kamna. Ta most je bil dolga desetletja pravo tehnično čudo in največji zidani most v Srednji Evropi.

Na Krasu je povzročila mnogo preglavic preskrba postaj z vodo. Pri Gornjih Ležicah so zajeli izvirke vode v dva nabiralnika ter zgradili 38 km dolg vodovod do Divače, Sežane in Proseka. Vrelce, ki so jih odkrili ob morski obali, so zajeli ter vodo s parniimi stroji dvigali na vrh Krasa, kjer so pri Nabrežini zgradili velik vodohram z vodnim stolpom, od koder se napaja Trst in vse železniške postaje s pitno vodo.

Pri Nabrežini so zgradili 646 m dolg in 19 metrov visok viadukt, ki ima 42 obokov in je zidan iz kraškega marmora. Delali so širokopotestno, da bi bila železnica imponanten triumf gradbene tehnike, ki naj bi dokazal svetu možnost pridobitve državne gradbene rešitve.

Ob novi progi razen Windischgretzovih gozdov ni bilo nobenih oporišč za nove industrije. Proga je bila speljana skozi samotne gozdne kraje, da odpre dotok skoro neizčrpne lesne mase Ljubljanskega vrha, Cerkniskega Javornika, Bloške planote, Snežnika in Hrušice na nove železniške postaje v Borovnici, Logatcu, Pla-

Nekdanji Borovniški viadukt ob zgraditvi

nini, Rakeku, Postojni in na Pivki.

ROJSTVO ŽELEZNICE — SMRT PREVOZNIŠTVA

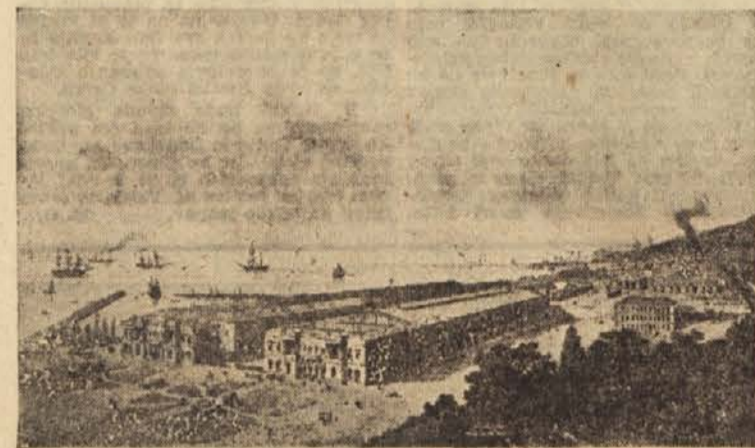
Izgradnja je dala tisočim težakov skozi sedem let precej zaslužka, zato pa je vzela Notranjem prevozništvu po tržaški cesti, od katerega so dotlej živeli, in ki je donosno letno nad milijon golinarjev dohodkov.

Proga je imela čisto tranzitno obelje. Lokalni promet se je moral iz krajevnih naselij šele polagoma preusmeriti in graditi dovozne ceste na postaje. Vrhniški trg je ostal ob strani. Iz borovniške doline je bilo treba voziti les v hrib na postajo. Idrinja je v naglici pričela graditi skozi Zalo čez Godovič in Hotedersico novo cesto na Logatec. Postaja Rakek je odprla prostranemu zaledju do Prezida in Bloške planote novo dovozno pot za izvoz lesa. V dobrih letih so nakladali pozneje na Rakeku do 8000 vagonov okroglega in rezanega lesa. Bogata Vipavska dolina je ostala ob strani in je dobila šele ob drugi vojni leta 1866 z Italijo novo vožno cesto ob Nanoškem pobočju na Razdrto. Tudi Reka je morala še 16 let čakati na železniško zvezo. Trajala je skoro 30 let, preden se je krajevni promet polagoma preusmeril na novo železnico in preden so bila zgrajena

gozdna pota in postavljene žage, ki so vsaj nekoliko nadomestile izgubo, ki jo je imelo prebivalstvo s propadom prevozništvu po tržaški cesti.

Proga do Postojne je bila tehnično dograjena že 20. novembra 1856. leta. Iz Postojne do Trsta pa 20. julija 1857.

Dobro leto dni pozneje je bila septembra 1858 država primorana, da v skrajni finančni stiski proda novozgrajeno železniško progo Dunaj-Trst mednarodni finančni skupini pod vodstvom Rothschildovih bank. V rokah te družbe je ostala do jeseni 1. 1924. I. M.

Železniška postaja v Trstu leta 1857

cesta. Vojaški tehnični oddelki so proučevali vse mogoče variante, ki bi mogle priti v poštev. Večina je menila, naj bi kot na Stajerskem izbrali doline vodnih tokov za zgraditev proge, tudi če bi bila zaradi tega nekoliko daljša. Tako so projektirali progo po dolini Poljanske Sore s predorom pod Razpotjem ter po dolini Idrije in Soče do Štivanja pri Devinu in od tod ob morski obali v Trst. Tako so se hoteli izogniti visokemu kraškemu skalnatemu masivu ne samo zaradi njegove svojvrstne tektonike in pomanjkanja vode, marveč tudi zaradi posebnih vremenskih razmer, silovite burje in zametov.

KAJ JE ODLICALO PRI IZBIRI TRASE NOVE PROGE

Nasprotno od severnih in zahodnih luk je pot v Trst držala čez gol in skalnat Kras, kjer so se morali vozniki boriti s hudimi vremenskimi nepravilnostmi. Trasa tržaške ceste se projektantom ni zdelala prikladna, čeprav je bila položena na trdna tla ob robu Ljubljanskega barja, čez Brezovico in Log do izvira Ljubljane. Zato niso izbrali smeri, po kateri je držala stara trgovska cesta skozi številna naselja in močna trgovska oporišča. Od Ljubljane do postojnskih vrat je bilo treba premagati višinsko razliko 300 m, od Pivke pa naj bi se z višine 600 metrov železnica spet spuščala po skalnatem pobočju na tržaško obalo.

Pod vplivom visokih dvorjanov knezov Windischgretza, ki je bil dobro leto poprej nakupil veleposestva in ogromne gozdne komplekse okrog Postojne, ter Auerspergov, ki so imeli bogate gozdove na Dolenjskem, so sklenili, naj bi železnica za Ljubljano prešla na južni breg Ljubljane in tako odprla pot izkoriščenju prostranih gozdov. Zato so proučevali tudi variante čez Rudnik, Pijavo gorico in Turjak ter Lužarjev breg na Bloke in dalje proti zahodu. Vendar so ta načrt zaradi velikega ovinka od-

jugozahodni smeri čez ljubljansko močvirje do Preserja in nato čez Borovnico ter Rakek in skozi Škocijanski gozd na Postojno ter dalje čez Košano in Ležeče na Divačo. Posebno se je zavzemal za to progo predsednik tržaškega Lloydja in solastnik hrastniškega premogovnika, trgovski minister von Bruck. Trdili so, da bo kraška proga cenejša in tri leta prej zgrajena kakor bi bila sorska. Pri tem so se močno usteli, ker vprašanje premostitve Ljubljanskega barja in vzpona na Kraško planoto še niso bili dovolj proučili. Upali so, da bodo ljubljansko močvirje premagali s pilotiranjem. Pozimi 1849/50 so izdelali podrobne načrte in spomladi so se začela pripravljala dela za gradnjo nasipa čez Barje. Dela so oddali raznim zasebnim podjetnikom.

PRESERSKI MOST DESETLETJA NAJVEČJI ZIDANI MOST V SREDNJI EVROPI

Ceravno je bil položaj državnih financ močno kritičen, pri gradnji južne državne železnice niso varčevali. Da bi dobili material za gradnjo železniškega nasipa, so odpri kamnolome pri Notranjih goricah. Podpeči in Preserju, izkoristili obstoječe in

Usek pri Nabrežini

Sprostitev prometa z žitom in zagotovljene odkupne cene

Predpis o maksimalni ceni krušne moke ostane v veljavi, da se zagotovi nespremenjena cena kruha

Poročali smo že, da je Zvezni izvršni svet pred kratkim izdal vrsto novih predpisov za promet z žitom, ki pomenijo nadaljnjo sprostitev na žitnem trgu in hkrati zagotavljajo pridelovalcu za letošnje in prihodnje leto primerno odkupno ceno, zadržam pa investicijska sredstva za pospeševanje proizvodnje žita in prometa z njim.

ZAGOTOVLJENA ODKUPNA CENA

Med novimi predpisi je najvažnejši odlok o zagotovitvi odkupnih cenah žita, pridelanega v letih 1957 in 1958. Ta ukrep ima namen dati pridelovalcu zagotovilo, da bo svoj žitni pridelek lahko prodal po določeni minimalni ceni, kar naj ga spodbuja k večjemu pridelovanju žita. Po navedenem odloku je Direkcija za prehrano dolžna odkupiti od združbenih organizacij, kmetijskih posestev ter kmetičkih delovnih zadrug in ekonomij vsako količino pšenice po 36 din za kilogram za hektolitrsko težo 76 kg, vsako količino rži po 33 din za hektolitrsko težo 70 kg ter vsako količino ovsa, ječmena in naravnih suhe koruze po 31 din, in sicer za hektolitrsko težo 41 kg pri ovsu in 61 kg pri ječmenu (v vseh primerih velja cena za blago z največ 2 kg tujih zrn na hektoliter in 13 % vlage, za večjo ali manjšo hektolitrsko težo pa se računajo pribitki oziroma odbitki). Gornje zagotovljene cene veljajo franko vagon skladišče pooblaščenega mlina, v ceno pa so vra-

čunani stroški prodajalca za vskladiščenje in shranjevanje za prvih 50 dni od dneva, ko prodajalec po sklenjeni pogodbi stavi blago direktni na razpolago.

PRISPEVKI ZA INVESTICIJSKE SKLADE

Drugi odlok o prispevkih za promet z žitom določa, da so splošne kmetijske zadruge dolžne v korist svojih investicijskih skladov vplačati najmanj 2,50 din od vsakega prodanega kilograma žita, ostale gospodarske organizacije za promet z žitom, ki odkupujejo žito po veljavnih predpisih neposredno od individualnih proizvajalcev ali odkupujejo mlinško merico, pa morajo vplačati po 4 din od vsakega kilograma prodanega žita v družbeni investicijski sklad okraja, na čigar področju je žito odkupljeno. Tako zbrana sredstva zadrug in okrajnih investicijskih skladov so namenjena pospešanju proizvodnje in prometa z žitom, pri čemer se bodo sredstva, zbrana v tekočem letu, lahko uporabila v naslednjem letu. Odlok še določa, da se gornji predpisi o plačilu prispevka v sklade ne nanašajo na količine žita, kontrahiranega do 15. avgusta t. l. S posebnim predpisom je še določeno, da morajo podjetja, pooblaščenega za odkup mlinške merice, vplačati za vsak kilogram odkupljene žita od mlinov in vodnih mlinov po 1 din v korist proračuna občine, na katere področju je dotični mlin.

S posebno odredbo se odprav-

lja še dosedanja razlika med odkupno ceno za žito iz neposredne proizvodnje in za žito, ki izvira iz mlinške ali mlatilniške merice. Pooblaščen odkupna podjetja bodo odslej plačala za to žito isto ceno, kakor velja za zagotovljen odkup po Direkciji za prehrano. V tej ceni je že vračunan prispevek 4 din v okrajni investicijski sklad.

KRUH SE NE BO PODRAŽIL

Vsi gornji ukrepi so določeni tako, da se ne spreminja sedanja raven cen kruha. Zato ostane še naprej v veljavi predpis o maksimalni ceni 42 din za kilogram krušne moke, povečani za vozino od Novega Sada do nakladalne postaje prodajalca moka. Hkrati novi predpisi upoštevajo proizvodne stroške pridelovalca in tržne pogoje ter omogočajo združnim organizacijam, da si bodo lahko ustvarjale pot obne investicijske sklade. Da se zagotovi nespremenjena cena kruha, bo Direkcija za prehrano prodajala doma odkupljeno žito po istih cenah, kakor prodaja uvoženo žito. Ker pa velja nova zagotovljena cena 36 din za vse področje države, cena uvožene pšenice pa znaša 34 din na podlagi paritete Novi Sad, bo treba razliko pri ceni pšenice, ki jo bo Direkcija za prehrano odkupila predvsem v Vojvodini, kriti z regresom. V Sloveniji tak regres za tu odkupljeno pšenico ne bo prišel v poštev, ker plača mlin za uvoženo pšenico okrog 39 din (k ceni 34 din, pariteta Novi Sad, se nam-

reč prišteje še vozina iz Novega Sada do mlina, čeprav prihaja žito z Reke).

ZADRUGE SO PRI ODKUPU V UGODNEJŠEM POLOŽAJU

Po novih predpisih se bodo tudi kmetijske zadruge v Sloveniji lahko močneje vključile v odkup žita. Po teh predpisih so namreč v ugodnejšem položaju kakor pooblaščen žitarska podjetja, ki morajo vplačati od kilograma žita v okrajni investicijski sklad 4 din, medtem ko je zadruga dolžna vplačati v svoj investicijski sklad največ 2,50 din. Okolnost, da lahko tudi nezadrugo podjetje odkupuje žito na trgih na debelo in v svojih obratih, pa daje pridelovalcu žita možnost, da žito proda odkupnemu podjetju in ne zadrugi, če bi ta hotela pri ceni doseči preveliko razliko (n. pr. več kakor 4 din). Vsega se v Sloveniji odkupi na leto okrog 500 vagonov žita.

Naposled naj še omenimo, da je z novimi predpisi urejeno tudi vprašanje povečanih stroškov mlatilničarjev, ker zdaj ne dobe več pogonskega goriva po nižji ceni z regresom in imajo večje obratne stroške, medtem ko je mlatilniška merica predpisana. Dostaj se morali pšenico od mlatilniške merice prodati po 27 din, odslej pa jim bo odkupno podjetje po odbitku 4 din za okrajni investicijski sklad plačalo 32 din, tako da bodo z višjo ceno pri prodaji merice lahko krili povečane stroške.

Upravni odbor podjetja »TELEKOMUNIKACIJE« LJUBLJANA, PRZANJ

razpisuje na osnovi temeljnega zakona o štipendijah

več štipendij

in sicer:
ZA SLUSATELJE TEHNIŠKE VISOKE SOLE
oddelek za elektrotehniko (šibki tok)
oddelek za strojništvo
oddelek za kemijo
oddelek za fiziko

ZA DIJAKE TEHNIŠKE SREDNJE SOLE
elektro odsek (šibki tok)
strojni odsek
kemični odsek

Prošnji naj priložijo dodajo: 1. obširen življenjepis; 2. zadnji šolsko spričevalo (overvoren prepis); 3. potrdilo o imovinskem stanju; 4. izjavo, da ne prejema druge štipendije; 5. potrdilo podjetja, v katerem sta uslužbena oče in mati, glede višine plače in otroških dodatkov.

Prošnje z vsemi prilogami pošljite do 15. avgusta 1957 na upravo podjetja, oziroma na poštni predal 376 Ljubljana. 2449a

Gradbeni stroji spet gredo v promet

Kolektiv smederevske tovarne gradbenih strojev je prebrodil veliko krizo. Iznemljeno se je zalog, ki sa znašale konec prejšnjega leta nad milijardo 200 milijonov din. Potem ko je bilo gradbenim podjetjem omogočeno kupovati opremo na kredit in ko so bili omiljeni instrumenti za uporabo investicijskih skladov in pa zaradi znižanja cen proizvodov za 10 %, so stroji (Fagom) hitro našli pot do kupcev. Tako si sedaj kolektiv ni treba več vzbujati glave, kako bi stroje vnovičil, temveč se tem, kako bo izpolnil plan proizvodnje, kajti komercialna služba je do 10. julija sklenila za okrog milijardo in 100 milijonov dinarjev prodajnih pogodb. Naročila pa prihajajo vsak dan, zato delajo vse kapacitete s polno paro in tudi drugizmeno so uvedli.

KRATEK OBRAČUN DEJAVNOSTI MARIBORSKIH AVTOMOBILSKIH DELAVCEV

STRM VZPON

Tritonskim bencinskim vozilom tipa »Pionir« se bodo te dni na naših cestah pridružili prvi kamioni z zračno hlajenim Dieslovim motorjem tipa »TAM 4500«

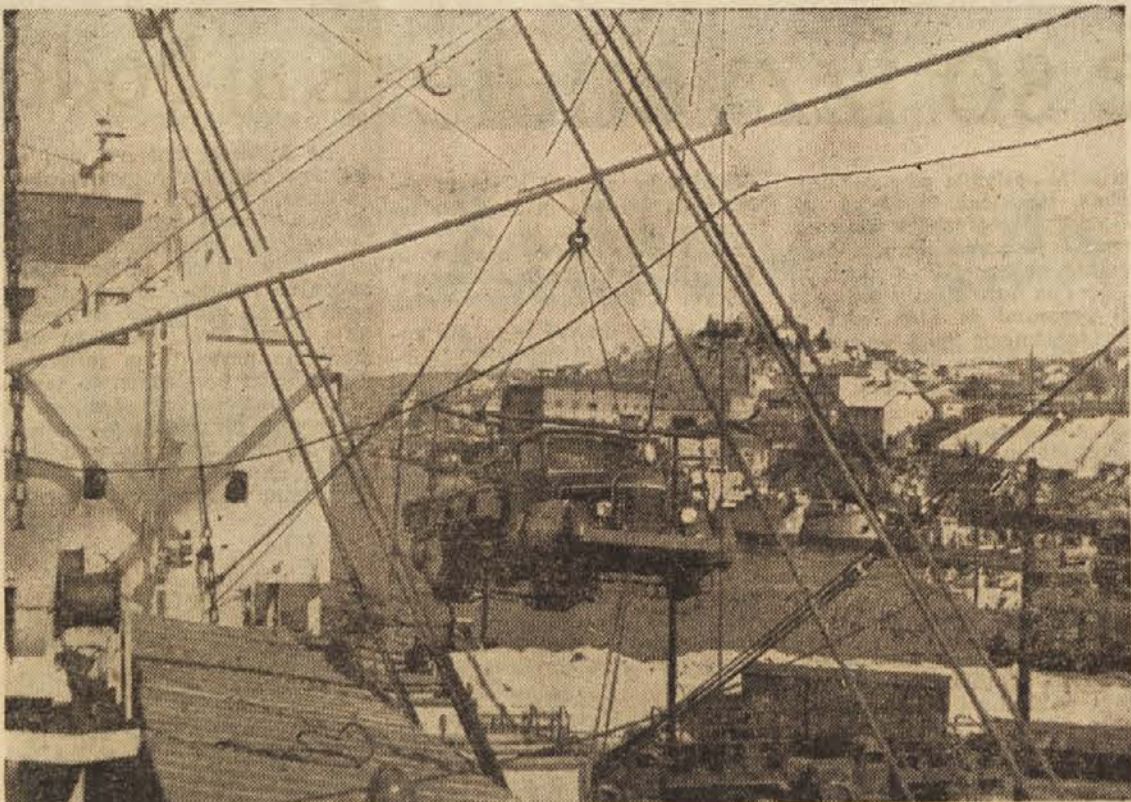
Sicer pa se proizvodnja v tezenski tovarni avtomobilov sploh odvija čedalje uspešneje. Tako znaša sedanja vrednost vseh osnovnih sredstev podjetja 4,5 milijarde dinarjev, a letošnji narodni dohodek bo pri vrednosti izdelanih tovornjakov in avtobusov tipa »Pionir«, nadomestnih delov zanje in raznih uslug v skupni višini 11,5 milijarde dinarjev narasel na 5 milijarde.

In vsem, ko so lani proizvedli za dvainsedemdesetkrat več vozil kot leta 1947, je število zaposlenih v tovarni poraslo v istem obdobju komaj za 80 odstotkov. Ali če upoštevamo le podatke zadnjih treh let, ko je kolektiv dosegel menda svoje najpomembnejše proizvodne uspehe: lani so po količini izdelali za 42 odstotkov več proizvodov kot leta 1954, število povprečno zaposlenih po dejansko opravljenih delovnih urah pa se je vzlic temu povzpelo samo za 6 odstotkov.

Pri vsem tem delavci velikega tezenskega avtomobilskega podjetja proizvajajo zdaj ob pomoči kolektivov 130 tovarn širom po Jugoslaviji 99,8 odstotka vseh sestavnih delov tovornjakov in avtobusov tipa »Pionir«, ki od letošnjega maja sem vsi zapuščajo ohe montažni liniji z vstavljanim ustreznim petbrzinskim namesto doslej prevladujočega štiribrzinskega menjalnika.

Naj k zapisanemu dodamo še na moč razveseljivo novico: v skorajšnji prihodnosti se bodo

tritoniskim vozilom tipa »Pionir« pridružili na naših cestah tudi prvi 4 in pol tonski kamioni z zračno hlajenim Dieslovim motorjem, ki so jih na Tezmem šele pred nekaj tedni pričeli v glavnem sestavljati in deloma že sami izdelovati po licenci svetovno znane zahodnonemške firme Deutz. Tem za zdaj le še nekako do ene tretjine domačim tovornjakom so nadeli ime »TAM 4500« in jih bo po planu zapustilo mariborsko avtomobilsko tovarno do konca letošnjega leta predvidoma 500. To bo vsekakor znaten prispevek k skupnim naporom jugoslovanske industrije motornih vozil za čimprejšnje zboljšanje kaj zaostalega cestnega prometa v naši državi. Vj. K.

Tako so pred dvema letoma ob Jadranu nalagali na ladjo 42 modificiranih tritoniskih kamionov tipa »Pionir«, ki jih je kolektiv Tovarne avtomobilov v Mariboru izdelal za armado prijateljske Burme. To je bil prvi izvoz naših domačih motornih vozil. Zdaj pa vse kaže, da bo tezensko avtomobilsko podjetje še letos prodalo interesentom v nekaterih evropskih državah večje število avtobusov.

TEŽAVE IMAJO TUDI DOBRO STRAN

Posebnosti nahajališča nafte in plina pri Filovcih — Klin je segel že prek Mure — Odložali so drugi, breme pa nosi delovni kolektiv — Degazolinaža povzroča težave tudi drugim

Ko je delovni kolektiv podjetja Nafta iz Lendave odkril pri Filovcih zemeljski plin in nekaj mesecev pozneje še nafto, je po pritisku plina sklepal, da je odkril novo naftno polje, ki je podobno lendavskemu. Pri odkritem nahajališču je postavil nove vrtnalke stolpe in pospešil vrtnanje. Čeprav je z velikim prepričanjem pričakoval nafto ali vsaj zemeljski plin, je bilo nekaj vrtn brezuspešnih, dokler ni ugotovil pravega ležišča. Druga težava ga je zadel pri izkoriščanju plina. Po načrtih bi morala degazolinaža začeti redno obratovati že pred enim letom, a še zmerom dosega komaj polovico predvidene proizvodnje, čeprav so jo dogradili po načrtih. Nekateri člani delovnega kolektiva pravijo, da imajo te težave tudi dobro stran, ker se delavci bolj zanimajo za gospodarjenje in varčevanje materiala so močno povečali.

V ZADNJIH MESECIH VEČ SREČE

Belj rudarji Nafta so postavili vrtnalke stolpe po vseh izkušnjah pri iskanju nafte in domnevah geologov dober kilometer vzhodno in jugovzhodno od odkritega plina in nafte pri Filovcih. Po več neuspelih vrtnah je začelo navdušenje popuščati pri nekaterih

delavcih. Vsaka vrtna je stala ogromno, a nafte, ki bi jim na tem področju lahko dajala dohodek, ni hotelo biti. To je začudilo celo geologe in druge strokovnjake. Kje je nafta in plin, ki sta toliko obetala?

Končno so ugotovili, da je naftno področje pri Filovcih posebne vrste, ker je menda nastalo na obali morja. To področje je lahko široko samo nekaj sto metrov, kar zavis od strmine obale. Lahko pa je zelo dolgo. Zato so začeli vrtnati na ozkem pasu v smeri sever-jug, z majhnim naklonom proti zahodu. Od Filovcev so se pomaknili proti Gančanom, kakor so svetovali geologi. Ker so tam našli plin, so postavili vrtnalke stolpe še pri Beljincih in Veržeju, kjer so že našli znake plina. Pri Veržeju so zvrtili več kot 2000 m globoko in so pred dnevi morali začasno nehati zaradi prevelikega pritiska plina. Tako se je naftno področje raztegnilo v obliki klina preko Mure. Kako daleč se razteza, bo-

do morali še ugotoviti.

To so uspehi, čeprav se ne odražajo v dohodkih podjetja. Pri Filovcih so izvrtali 10 vrtn, od katerih ena daje nafto, drugo pripravljajo za to, naslednje dve, za kateri so prepričani, da bosta uspešni, pa bodo kmalu preizkusili. Razen teh je šest neuspelih, za vsako pa so porabili več 10 milijonov dinarjev. S takšnimi uspehi pri iskanju nafte bi bili zadovoljni celo Američani.

STARI GREHI V DEGAZOLINAŽI

Pri Nafti v Lendavi so začeli pripravljati gradnjo degazolinaže pred osmimi leti, ko je o vsem odločala direkcija. Še preden je bil gotov gradbeni projekt, so naročili iz Nemčije razno opremo. Degazolinaža so hoteli zgraditi čimprej, ker je bilo izgubo mnogo zemeljskega plina — samo leta 1950—51 90 milijonov prostorninskih metrov. Projektanti so imeli težave, ker jim je bilo naročeno, da morajo upoštevati že naročene naprave, pa tudi izkušnje niso imeli.

Konec leta 1951 je bil načrt narejen, a so ga pozneje še izpreminjali. Gradnja degazolinaže se je zavlekla in je začela poizkusno obratovati šele lani januarja. Po šestih mesecih poizkušnje bi morala začeti obratovati redno z vso zmogljivostjo. Toda delovni kolektiv Nafta je bil razočaran. Degazolinaža je začela lani osemkrat poizkusno obratovati, pa je sedemkrat po nekaj dneh nehala, ker so morali izvesti večja popravila, ki so trajala

tudi po nekaj tednov. Od lanskega decembra sicer obratuje nepretrgoma, vendar lahko predela le polovico v načrtu predvidenega zemeljskega plina — dnevno 250.000 prostorninskih metrov. Zaradi tega ne more biti rentabilna.

S takšno degazolinažo delovni kolektiv Nafta ni zadovoljen, vendar doslej ni mogel najti niti v inozemstvu strokovnjaka, ki bi jo znal izboljšati.

POVEČANO VARČEVANJE

Zaradi navedenih težav je nastalo precej negotovanja zunaj kolektiva, ki bi moral ustvarjati več sredstev tudi za družbo. Vendar ti neuspehi tarejo najbolj delovni kolektiv, ki ne more ustvariti toliko dobička, da bi imel sredstva za izplačilo premij strokovnjakom. Prikrasjen je tudi pri drugih skladih. Nekateri delavci pa so se celo zbal, da bi njihovo podjetje morali počasi likvidirati.

To ni zlomilo glavnine delovnega kolektiva, ki ima gospodarjenje krepko v svojih rokah in stori za izboljšanje vse, kar je v sedanjih okoliščinah možno. Pravijo, da člani delovnega kolektiva temeljito preučujejo vsak izdatek in da so usposobili za uporabo že mnoge stare naprave, ki so se jim zdele pred leti neuporabne. Tako odkrivajo skrivne rezerve v podjetju, da bi si pomagali. Prepričani so, da bo z nafto kmalu bolje, za degazolinažo pa bo treba še ugotoviti, kaj bi se dalo narediti. J. P.

S kmetijskega gospodarstva Pekre

V Pekrah so na Kmetijskem gospodarstvu končali z mlačvijo jecmena. S pridelkom so zelo zadovoljni, saj so dosegli okrog 20 mts. na ha. V pretežni količini je jecmen semensko blago. Letos bo posevno oddalo tržišču blizu 5 vagonov jecmena.

Breskve so že dozorele. Z njimi oskrbujejo mariborski živilski trg. Potrošnik radi sejejo po njihovem pridelku zaradi odlične kakovosti. Za breskve pa se zanimali predelovalna industrija Kalnik iz Varaždina.

Na posestvu so že končali z drugim skropljenjem vinogradov. Pri tem so uporabljali stroje, ki so pripomogli k znižanju proizvodnih stroškov, opravljeno delo pa ni bilo nič slabše kot pri ročnem skropljenju. Opravilo bodo še tretje skropljenje mladih vinogradov. Nastavke v vinogradih obeh dober predelek.

Mariborska MALA KRONIKA

V DELU MESTA OB DESNEM BREGU DRAVE PRIDNO IZPOLNILI NJUJEO ČESTNO OBRZJEJE. Ljudski odbor občine Tabor je med drugim izredno posojilo v višini 4 milijonov dinarjev za ureditev cestne povezave središča Maribora s sponjo postajo sodobne Pohorske avtoceste, ki bo prihodnji mesec naložil priča službi svojemu nameru. Približno 15 milijonov dinarjev bodo potrošili za rekonstrukcijo in asfaltiranje odseka Radvanjske ceste od Bolnih skropljenjem vinogradov. Pri tem so uporabljali stroje, ki so pripomogli k znižanju proizvodnih stroškov, opravljeno delo pa ni bilo nič slabše kot pri ročnem skropljenju. Opravilo bodo še tretje skropljenje mladih vinogradov. Nastavke v vinogradih obeh dober predelek.

vtem ko mnogi med ostalimi dalje povzročajo prometnim organom hude preglavice. Da bi se že v začetku obdobja hitrejši motorizacije pri nas izognili kasnejšim težavam in s tem omogočili večjo varnost mladih voznikov in pešcev, bo pač treba politični vzgled na stečaj odpredelati vsem bolska vrata, hkrati pa storiti mnogo več v tej smeri tudi v vrstah obveznikov predvojaške vzgoje in v številnih organizacijah. Vj. K.

V Sloveniji je 149 dimnikarskih okolišev, in sicer 123 v zasebnem, 26 pa v družbenem sektorju. Družbene dimnikarske okoliše upravlja 12 obrtnih delavnic oziroma podjetij. Vsi dimnikarski obrati v LR Sloveniji zaposlujejo 199 pomočnikov in izučujejo 73 vajencev.

NOVA UREDBA O DIMNIKARSKIH USLUGAH BI BILA POTREBNA

Vsi dimnikarji so nezadovoljni, ker še ni izšla nova uredba o dimnikarskih uslugah. Sedanja (iz leta 1950) je zastarela in sploh ne predvideva rokov čiščenja, tako da dimnikarje, ki nerodno opravljajo čiščenje, sodno sploh ni moč prijeti. Stara nomenklatura poklicev jih tudi ne zadovoljuje, ker ne predvideva za dimnikarje najvišje kvalifikacije (mojstrskega naslova). Upajo pa, da bo nova nomenklatura v tem oziru popolnejša.

DRUŠTVO, KI NI PRIZNANO

Dimnikarji so sicer organizirani v združeni in v Dimnikarskem društvu LRS, ki izdaja celo svoje strokovno glasilo. Vanj pa niso stopila podjetja (socialističnega sektorja) iz Ljubljane, Maribora, Borovnice in Trbovelj. Razen tega društva sploh ni priznal ne OLO Ljubljana in republiška Obrtna zbornica.

Upravnik podjetja »Dimnikar« nam je povedal: »V društvu in zadrugu nismo vključeni, ker nas niso seznanili ne s pravili ne z delom, ki naj bi ga društvo opravljalo. Ker so tako namerno ignorirali naše podjetje, jim ne zaupamo več.« Mnenje Obrtne zbornice nam je povedal predsednik tovariš Curk: »Mi društvu nič ne verjamemo in ga tudi ne priznamo. Ustanovili smo strokovno sekcijo, v katero pa člani Dimnikarskega društva nočejo vstopiti.«

OMETANJE DRAZJE?

Največ hude krvi pri dimnikarjih povzročajo cene uslug. Eni so proti novim cenam, drugi pa zanje. Prvi — to so predstavniki »Društva«, pravijo: »Cene predpisujejo brez ekonomskih izračunavanj in analiz. V Ljubljani so tarife za malenkostnimi spremembami prepisali iz cenika iz leta 1952. Plače pomočnikov in režija pa

Pri dimnikarjih ni vse čisto

Razmere med dimnikarji niso najboljše — Predstavniki Dimnikarskega društva menijo drugače kot predstavniki podjetja »Dimnikar« — Kdo ima prav? — Krepka roka naj bi uredila razmere

Veselo na delo

so se povečale. To je tudi vzrok, da dimnikarji svojega dela ne opravljajo več tako vestno.

Upravnik »Dimnikarja« pa pravi drugače: »Našemu podjetju sedanje cene ustrezajo, čeprav so plače naših delavcev večje za okoli 30%. Če bi pa veljali še stari tarifni pravilniki, bi cene uslug lahko celo znižali.«

KDO IMA PRAV?

Predstavniki »Društva« pa protestirajo, češ: »Podjetje »Dimnikar« ima svoje rajone

storitev in s tem še bolj obremenili potrošnike, če je (kot trdijo pri »Dimnikarju«) možno shajati tudi pri današnjih cenah.

Jasno pa je, da pri dimnikarjih tako ne bo šlo več naprej. Eni in drugi so nezadovoljni in željni spori med njimi stroki samo škodijo. Kako nujno in potrebno je vestno delo dimnikarjev, nam dokazuje to, da 20% vseh požarov nastane zaradi kurilnih in dimovodnih naprav. Zaradi nerednega čiščenja, nepravilnega kurjenja in zaradi nepravilne gradnje kurilnih in dimovodnih naprav gre pri nas kar 38% posekanega lesa za kurjavo! Da bi zboljšali položaj, bi bilo treba pošteno prijeti za delo, kar pa v sedanjih razmerah skoraj ni mogoče. Zato bo nujno potrebna trdna roka, ki bi čimprej uredila razmere pri dimnikarjih.

Pri »Dimnikarju« so hitro našli odgovor na to: »V centru mesta je sicer v zimskem času večji promet, toda že v tem času je zadnje čase mnogo večji izpad kurilnih naprav. Pri štedilnikih znaša kar 5 do 10%, ker se ljudje iz tega dela mesta večinoma hranijo v menzah. V poletnem času pa izpad v štedilnikih znaša kar 80 do 90%. To se še bolj občutno pozna, ker po novem odloku o cenah ne smemo zaračunati ometanje štedilnikov. Privatniki pa se čisto tega odloka ne držijo in kasirajo tudi poleti, čeprav takrat ne čistijo štedilnikov.«

Tudi nova rajonizacija, ki jo pripravljajo, je velik kamen spotike. Pri Društvu dimnikarjev menijo, da okolišev ne bi smele določati le občine, ker se meje teh okolišev večinoma ne skladajo z mejami občin. Odločati bi moral OLO, saj je dana za to zakonita osnova v sedanjih zakonskih predpisih. Pri podjetju »Dimnikar« pa pravijo, da je možno izdelati načrt okolišev, ki bi se skladal tudi z mejami občin.

Ne bomo še bolj podrobno razlagali sporov med dimnikarji, saj so čisto osebna značaja in jih obravnava tudi sodišče. Kdo ima prav in kdo ne, nam sedaj ni jasno. Res je, da je poklic dimnikarja ne samo naporen, ampak tudi zelo nevaren, saj zastrupitve niso redke in je tudi več dimnikarjev, ki imajo tuberkulozo. Res je tudi, da je možno izdelati načrt okolišev, ki bi se skladal tudi z mejami občin.

Na drugi strani pa bi bilo treba prav pošteno premisliti in pregledati predračuna, preden bi zvišali cene dimnikarskih

Novice

OTROCI SO ZELO ZADOVOLJNI

Pionirska zadrga v Rušah je za svoje najmlajše uredila počitniški dom na Glazuti na Pohorju. Lepo urejeni prostori, dobra hrana, planinski zrak in prizadevnost učiteljev — vse to ugodno vpliva na življenje cicibanov in pionirjev. Trenutno je na taborjenju blizu 50 otrok, taborili pa bodo v dveh izmenah.

STILNI VOKALNI KONCERT

Minulo nedeljo so na Mostu na Soči gostovali ženski, moški in mešani pevski zbor tovarne pošta iz Nove Gorice, ki kot samostojna sekcija tamkajšnjega DPD »Svoboda« že več let uspešno delujejo. Tudi tokrat so pod vodstvom Cirila Siliča in Zdravka Munika izvajali izbran program narodnih in umetnih pesmi primoreške skladatelja Vinka Vodopivca, s katerim so že nastopili v Novi Gorici, v Ljubljani in še nekaterih drugih krajih. Koncert je bil tudi dostojna počastitev skladateljevega spomina, ki je umrl prav te dni pred petimi leti (29. julija 1952), medtem ko bo prihodnjega 16. januarja poteklo 80 let, odkar se je rodil.

PRVEMU SEKRETARJU MEZIŠKEGA OKROŽJA SO ODKRILI PLOŠČO

Na Dan vstaje je Krajevni odbor ZB na Ravnah odkril v Podkrajju spominsko ploščo Poldetu Eberletu, rudarju iz Zagorja ob Savi, prvemu sekretarju Osvobodilne fronte za meziško okrožje, ki je padel na tem kraju 7. novembra 1943. leta. Svečanosti so se udeležili med drugimi tudi pokojnikova žena in njegovi sodelavci. Po končani svečanosti je bil pri »Lubasu« v Podkrajju partizanski miting. —SF—

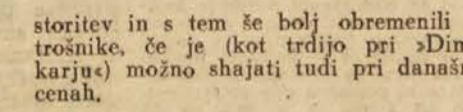
EN ZDRAVNIK NA PET TISOČ PREBIVALCEV

Na zadnji občinski seji v Soštanju so razpravljali o poročilu sanitarne inšpekcije in o zdravstvenem poročilu. S slednjega je razvidno, da je leta 1956 službovalo v občini pet zdravnikov. Z ozirom na to, da je v teh krajih zmeraj več ljudi, so bili tudi zdravniki preobremenjeni. Na vsakega zdravnika je odpadlo štiri do pet tisoč prebivalcev, zaradi tega tudi pregledi niso mogli biti kvalitetni. V občini primanjkuje tudi srednjega medicinskega kadra. Na tem področju deluje sedem otroških posvetovalnic in dve za noseče žene. Protituberkulozni dispanzer je opravil l. 1956 4014 rentgenskih pregledov.

Razen zdravstvenega kadra pa pogrešajo v Velenju tudi lekarno. Upajo, da bodo to vprašanje delno rešili z začasno ureditvijo zdravstvenega doma in lekarnе v Velenju. —S

OKREPČEVALNICA V »ATOMSKIH TOPLIČAH«

V nedeljo so v »atomskih topličah« pri Podčetrku odprli okrepčevalnico. S tem je Občinski odbor Smarje pri Jelšah zelo ustregel gostom, ki jih je dnevno najmanj po 500, ob nedeljah pa doseže število tudi čez 1000. Potrebno pa bi bilo preskrbeti še zdravniško nadzorstvo in vrele higijenske ureditve.

Skrbno je treba očistiti dimnik, da ne bo nesreča

stabilizirani, ki so pripravljajo, je velik kamen spotike. Pri Društvu dimnikarjev menijo, da okolišev ne bi smele določati le občine, ker se meje teh okolišev večinoma ne skladajo z mejami občin. Odločati bi moral OLO, saj je dana za to zakonita osnova v sedanjih zakonskih predpisih. Pri podjetju »Dimnikar« pa pravijo, da je možno izdelati načrt okolišev, ki bi se skladal tudi z mejami občin.

Skrbno je treba očistiti dimnik, da ne bo nesreča

ON AŠIM MLADIM BRALCEM

Nekaj tih minut z IVANOM CANKARJEM

Bila je lepa sončna nedelja. Mesto je postalo pretesno za toliko ljudi, ki so se hoteli po dolgem tednu naučiti čim več veselja. Mnogo jih je odšlo na Soru in Savo, nekateri pa so se namenili v planine, v najlepši kotiček slovenske zemlje.

Tudi jaz bi se rada odpeljala na Gorenjsko, pa nisem imela priložnosti. Zato sem krenila proti Rožniku. Pot me je vodila skozi gozd, kjer so me ptički prijazno pozdravljali. Prijazna cerkva na vrhu hriba se je svetila v popoldanskem soncu. Tedaj sem se spomnila, da je nekoč hodil ravno po tej poti kot jaz naš največji slovenski pisatelj Ivan Cankar. Tu je v senci pod velikimi kostanji v miru snoval načrte za svoja največja dela, ki jih je napisal med bivanjem na Rožniku. Medtem ko sem premišljevala o tem genialnem pisatelju, katerega življenjska pot je bila samo trpljenje, ki pa se je boril do konca svojih dni za pravico in svobodo svojega naroda, sem prišla do gostilne. Vstopila sem v njegovo sobo, v kateri je stanoval približno sedem let. Za mizo

je sedel star mož, ki mi je prijazno pripovedoval o Cankarju, česar jaz še nisem vedela. Nato sem sedla na klopi pod kostanji. Ravno tako je nekoč sedel Ivan Cankar, ko je napisal lepo črtico »Listje«. Toda kako se je spremenilo od takrat, ko je tu ustvarjal Cankar. Takrat je bila jesen, letni čas, ko je človek tako otožen, ker vidi, da poslednji lističi padajo z drevoja in zadnji ptički zapuščajo rojstna gnezda. Sedaj pa je bilo poletje, polno veselja in sreče, polno upanja v prihodnost.

Ko sem se vračala, se mi je zdelo, da je bil Cankar tisti poslednji listič, ki je ves bolan odletel z drevesa. Vendar je za njim ostala dediščina neprecenljive vrednosti, ki je last nas vseh.

Metka Klevišar, dijakinja klas. gimn. v Ljubljani.

POVEST V ŠTEVILKAH

Izračunali so, da je na zemlji nekaj nad milijardo in tri stotine milijonov bilijonov ton vode (bilijon

je milijon milijonov). Velika večina te vode je v treh oceanih, druga pa je porazdeljena na polarne ledenike, jezera, reke in močvirja ter megle in atmosfersko vlogo. Po približnih podatkih izhlapi in seveda tudi pada na zemljo v obliki padavin 465 bilijonov ton vode na leto; od tega izhlapi 81 bilijonov ton vode s kopnega, 384 bilijonov pa z morske površine.

Cvetlice se bodo same zalivale

Naslov vas najbrž čudi, saj vsako ve, koliko dela je včasih s cvetlicami v loncih in kako hitro usonejo v teh vročih poletnih

dneh, če jih ne zalijemo nekaj dni. Pa čas počitnic in letnih dopustov je tu in v bližini najbrž nimate tako dobrih znancev, da bi jih lahko prosili, naj v dneh vaše odsotnosti zalivajo cvetice v loncih. Tu si lahko sami pomagat predvaja namočite do dna v

kozarec za marmelado ali pa v steklenico, napolnjeno z vodo. Odprtino pokrijte s pokrovcem iz lepenke, vanj pa napravite lukogate. Kar pogledimo, kako!

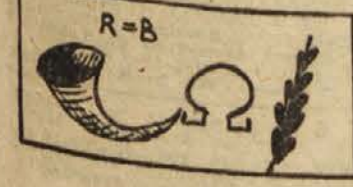
Potrebujete mehko bombažno predivo, še bolje pa se obnese dolg trak iz klobučevine. En konj, da gre predivo skozi njo. Drugi konec prediva ali klobučevinastega traku pa položite v cvetlični lonček, in sicer tako, da se bo vsaj trikrat po zemlji ovil okoli cvetličnega stebela. To napravite v obliki Arhimedove spirale, kakor kaže risba. Če je kozarec nižji od cvetličnega lončka, ga nekoliko podložite z desčico ali z opeko. Po bombažnem predivu ali klobučevinastem traku bo dobivala lončnica iz steklenice dovolj vlage, vi pa se lahko mirno odpravite na pot za daljši čas. — Poskusite, mamica bo prav gotovo vesela vaše spretnosti.

LOV na

Neke nedelje popoldne sem se vračal s sprehoda proti domu. Pot me je zanesla skozi redke gozde, v katerem ni manjkalo raznega divjega sadnega drevja. Slušal sem, da so tu doma polhi. Zato sem napel ušesa, da bi zaslišal kakšen glas, ki bi mi slutnjo potrdil. Nenaadoma sem pristuhnul. Iz vejevja stara hruška se je zalistalo neko škralbljanje, ki pa je kmalu utihnilo. Zdalci sta se pripilazila iz odprtine v debelu dva zajetna polha in šla gotovo iskati hrane. Videl sem dovolj. Takoj sem odhitel domov in sporočil to veselo novico svojem prijatelju Rudiču. Domenila sva se, da bova šla loviti polhe prihodnje nedelje zvečer.

Med tednom sva pripravila past in vse drugo, kar k lovu spada. Nestrpno sva čakala nedelje. V nedeljo sva v nastajajočem mraku odrinila od doma. Odpravila sva se v gozd, kjer sem pred enim tednom opazil polhe. Splezal sem na staro hruško ter pridržal past poleg odprtine v debelu. Za vabo sem nastvil dve sočni hruški, nato pa splezal na tla. S prijateljem sva se nekoliko oddaljila od drevesa ter sedla na mahovita tla. Medtem se je popolnoma zmracilo. Tišina gozda naju je uspavala in kmalu naju je premagal spanec. Ko sem se predramil, je tovariš že spal. Pogledal sem na uro in ugotovil, da

REBUS

Izlet v Pulo.

Branko Semen
Pred žetvijo

Kakor vsako leto, tako smo se tudi letos zbrali otroci pddih borcev v koloniji v Banjolah pri Puli. Stanujemo v barakah in šotorih. Te barake so leta 1948 zgradili Angleži. Tu se imamo dobro in vsak dan doživimo kaj novega. Posebno zanimiv je bil izlet v Pulo, ki ga bom opisal.

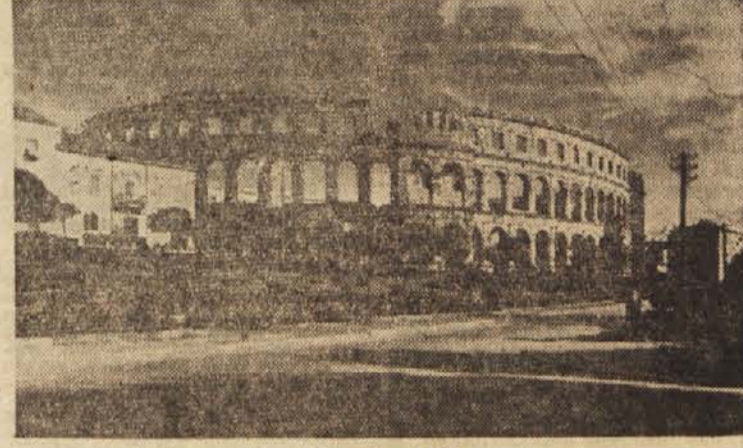
Ko smo se zbrali po večerji okrog zastave, ki plapola na visokem drogcu v sredini našega tabora, nas je upravnik razveselil z veselo novico, da napravimo naslednji dan celodnevni izlet v Pulo. Upraviteljevih besed smo bili zelo veseli. Zapeli smo še nekaj pesmi, potem pa odšli spat, da si nabere moči za naslednji dan.

Ko smo zgodaj zjutraj pozajtrkovali, smo se z avtobusi odpeljali v Pulo. V spremstvu nekega vodiča smo si ogledali muzej in areno. Posebno nas je zanimala arena, o kateri nam je vodič nekaj več povedal in nam razkazal prostore.

To veliko zgodovinsko stavbo so zgradili še stari Rimljani, ki so gospodarili tu. V areni so prirejali razne igre, tekmovanja, dvoboje itd. V areni so se morali bojevati tudi razni hudodelci, zvermi, katere so imeli zaprte v prostorih pod areno. Če je ta človek zver ubil, je bil svoboden. Če je pa ni, je pa zver njega. Po vojni so zgradili v sredini arene oder, na katerem se sedaj vršijo igre, opere in celo filmski festivali. Arena sprejme v svoje okrilje 30.000 gledalcev. To je velik

zgodovinski in kulturni spomenik. Posebne vrednosti za nas pa je še zato, ker je to edina arena v Jugoslaviji.

Ko smo si ogledali areno, smo se z vojaškimi čolni prepeljali čez zaliv v mornariško vojno šolo, kjer so nas mornarji lepo sprejeli in nam razkazali prostore, v katerih se učijo. Tu smo videli razne morske mine in torpeda. Videli smo tudi radarje in druge aparate, s katerimi vidijo pod vodo na kilometre daleč. Tudi podmornico, ki so jo zaplenili Nemcem med NOV, smo videli in v njej celo bili. Ko smo si vse to dobro

Arena v Puli

ogledali, smo se zopet s čolni odpeljali čez zaliv na kosilo v restavracijo »Zagreb«. Po kosilu smo nameravali iti še v ladjedelnico »Uljanike« Ker pa smo bili preveč utrujeni in je sonce močno pripekalo, smo raje odšli v borov gozdček, kjer smo do pete ure popoldne počivali. Ob petih pa smo se zopet odpeljali z avtobusi v naš tabor, v Banjole.

Ta izlet nam bo še dolgo ostal v spominu in v naših mladih srcih.

Rupar Cveto, Grahovo 87 pri Rakeku

PAJEK je velik RAZBOJNIK

Pajek razprede svojo mrežo na kraju, kjer pričakuje, da se bo vanjo zapletla žuželka. Brž ko se mreža strese — nekako tako, kot se napne ribiška vrvica, kadar riba prime vabo — se prikaže pajek in se približa svoji ujeti žrtvi. Ugriz-

ne jo in pri tem spusti v njen organizem poseben sok, ki pomaga pri prebavljanju. Ta sok začne razkrajati truplo ujete žuželke. Ko postane notranjost njenega trupla kašasta, torej že nekoliko prebavljena, pajek izsrka svojo žrtev, v mreži pa ostane samo neprebavljivi del muhe, brenclja ali kake druge žuželke.

O LASEH

Nedavno so strokovnjaki ugotovili in tudi dokazali, da lasje ne rastejo navpično iz kože, marveč pod ostrim kotom. Pravičje, da je to ostanek davne preteklosti, ko je človeško telo pokrivala gosta dlaka, ki je varovala organizem pred mrazom, rasla pa je poševno, da je bolje ščitila kožo.

IZGUBLJENI VOL

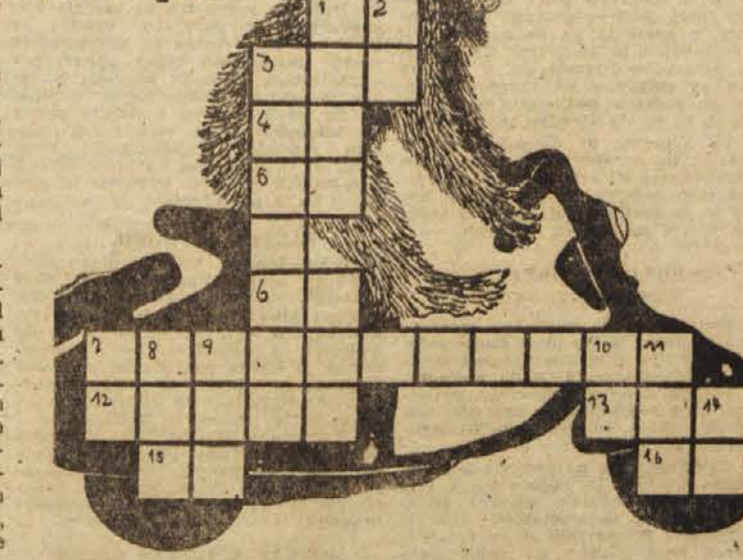
Ko sem bil pri teti na počitnicah, sem vsak popoldan skupaj s sosedovima dvema fantoma gnal živino na pašo. Stara teta nas je pred vsako pašo opozorila na sto nevarnosti, ki jih je videla v gozdu in nam zabičavala, naj nikar ne kurimo, ker pride lahko do požara. Mi se njenih navodil seveda nismo preveč držali.

Stara krava-vodnica je ponosno korakala pred čredo, mi trije pa smo stopali daleč zadaj, kajti dobro smo vedeli, kje se bo živina ustavila. Kadar smo bili žejni, smo jo ubrali skozi gozd proti Butoraju. To je majhna vas sredi gozdu, ki leži tik ob rečici Vlahinji. Ko smo se napili in velikokrat tudi okopali, smo se vrnili k čredi. Zakurili smo ogenj in pekli krompir. Reči moram, da tako dobrega krompirja še nikoli nisem jedel.

Ob sončnem zahodu smo zgnali živino na kup in odrinili domov. Nekeč pa se nam je izgubil vol. Nesrečo smo opazili šele na pol poti. Hitro smo se odločili. Pustili smo čredo in stekli nazaj. Dolgo smo blodili po gozdu in klicali vola po imenu. Končno smo ga le našli. Ležal je za nekim grmom in prežvekoval. Takrat bi ga najraje objel okoli vratu in ga poljubil na vlažen smrček, tako sem bil vesel, da se je vse dobro izteklo.

Aleksander Barič dijak iz Ljubljane

KRIŽANKA »Opica na vespi«

Vodoravno: 1. del loka, 3. domači čuvaj, 4. osebni zaimek, 5. nota, 6. kazalni zaimek, 7. opremljen z motorji, 12. padanje morske vode, 13. vanj stavimo vino, 15. ploščinska mera, 16. oblika pomožnega glagola.

Navpično: 1. nedelavno, 2. igralna karta, 3. del zemlje, ki štrli v morje, 7. del besede most, 8. nadležna žuželka, 9. veznik, 10. igralna karta, 11. del obraza, 14. predlog.

UREDNIKOV KOTIČEK

Dragi tovariš urednik! Vsak četrtek komaj čakam pismonošo, da prinese »Ljudsko pravico«, v kateri je stran posvečena mladini. Rad prebram sestavke, ki so jih napisali naši pionirji in dijaki in to prebranje me je opogumilo, da še sam pozkusim srečo. Napisal sem kratko črtico »Izgubljeni vol« iz življenja na pašli. Upam, da bom kmalu zagledal na mladinski strani svoj prispevek. Če pa bo šel v koš (o njem sem že večkrat slišal, kako je požrešen) pa ne bom za to nič najmanj užaljen, čeprav mi bo nekoliko hudo pri

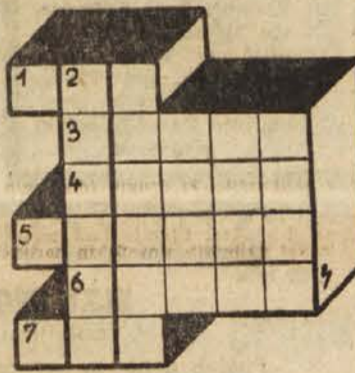
srcu. Odgovori mi, dragi urednik, na moje pismence in obenem povej v čem sestavek ni dober. Lepo Te pozdravlja Tvoj bodoči sodelavec

Aleksander Barič, dijak iz Ljubljane

Dragi Aleksander! Tvojega »Izgubljenega vola« bom priobčil. Vseč mi je, da si pogumen in si mi poslal svoj spis. Kam pa bodo prišli tisti, ki se bodo »požrešnega koša« bail. Nikamor! Priporoča se Ti Tvoj urednik

Ali poznate mednarodne vrednote?

Vodoravno: 1. valutna enota v Albaniji, 2. valutna enota v Ekvadorju, 3. valutna enota v Če-

škoslovaški, 4. valutna enota v Pakistanu, 5. valutna enota v Etiopiji, 6. valutna enota v Peruju.

Ako pravilno rešite vodoravno, dobite 2. navpično valutno enoto v Portugalski.

Ob maminem grobu

Skopana je že jamica med drugimi grobovi, kjer našla dom bo novi predraga moja mamica.

In mrzel njen bo novi dom, ležišče njeno trdo, in zemlje plast ojejo nad njo bom gledala...

Jaz grob ti v srcu bom odprla, tu v nežnem boš spominu živela samo hčerki, dokler tudi ta ne bo — umrla.

Svoljšak Majda, Bezenškova 28, Ljubljana.

Madžarski športniki obsojajo Rapid

Budimpešta, 24. jul. (Tanjug). Madžarska športna javnost z veliko pozornostjo spremlja razvoj spora med Rapidom in »Vojvodino« in izraža nezadovoljstvo zaradi nešportnega obnašanja vodstva avstrijskega nogometnega moštva. »Zadržanje Rapida je popolnoma nesprejemljivo in nima nobene zveze s športnim — in moramo dodati — celo z dobrim obnašanjem« piše jutranjik »Nepsabatsug«.

V komentarju, posvečenem sporu, list pravi, da madžarska javnost obsoja žaljiv način obrazložitve odstopa Dunajčanov. »Verjetno na novostadnem tirišču ni bilo ozračje iz bajk, vendar — naj nam oprostijo — tudi v Pratru na tekmah za srednjeevropski pokal gledalci niso nič manj glasni in vroči.«

Kar se tiče razloga odstopa Rapida o odstopu, list piše o sumničavih madžarske športne javnosti, da sklep Rapida ni enostaven odstop iz nadaljnje tekmovalne, ampak so vmes verjetno obeti za boljši zaslužek, kakor tudi poizkus onemogočiti srednjeevropski pokal, kar je želja določenih športnih krogov v Avstriji. »Seja komisije za srednjeevropski pokal, ki bi morali na njej razpravljati o sporu med novostadskim in dunajskim moštvom, je preložena na jutrišnje popoldne.

Po dolgi, mučni boleznini nas je za vedno zapustil naš ljubljenski mož, najboljši papa in zlati dedek

FRAN FLERE učitelj v pokou

Pogreb bo v četrtek, dne 25. julija 1957, ob 15.30 iz Jožefove mrliške vežice na Zalah.

Ljubljana, Reka, 23. julija 1957.

Žalujoca žena Antonija, sin Miran, hčerka Danica, por. Perdan, snaha Sonja, zet Miloš, vnukinja Beba in Alenka, brat Pavel in ostalo sorodstvo

Umrla nam je naša ljuba mama, stara mama, sestra in teta

ELZA TROHA, roj. ČADA učiteljica v pokou

Pogreb drage in nepozabne pokojnice bo 26. julija 1957 ob 16.30 z Zal, iz Antonove mrliške vežice. Ljubljana, Celovec, Duna, St. Veit an/Glan, 24. julija 1957.

Zalujoca hčerka EVA z družino ter ostalo sorodstvo

Sporočamo žalostno vest, da je tragično preminil član delovnega kolektiva

ANTON MAVRETIČ

Pogreb bo v četrtek, 25. julija 1957, ob 16. uri iz Andrejeve mrliške veže.

Marljivega in vestnega delavca bomo ohranili v trajnem spominu.

Uprava, sindikalna podružnica in delovni kolektiv podjetja »MODNA OBLAČILA«

V glavnem mestu Hrvaške nikoli ni tako imenovane »sretnice« sezone. Takoj ko je bila končana zvezna nogometna liga, je vse mesto nestrno pričakovalo začetek II. gimnazijske. Le-ta je bila končana z uspehom. Sedaj so na delu vaterpolisti. V Zagrebu so na kopaljšču Naprijeda na Satali prvenstvena srečanja za naslov prvaka Jugoslavije med domačo Mladostjo in ostalimi petimi klubi z Jadrana. V Zagrebu prav tako gostujejo člani strelske državne reprezentance, v kratkem pa bo na strelišču v Maksimiru in Dotsčini XII. strelsko prvenstvo Jugoslavije. V polnem teku so priprave na »Trofeo d'Italia«, na začetek nogometnega prvenstva in še ostala številna tekmovalna.

To pomeni: ni dopustov ne za gledalce ne za športnike. Razen tega Zagrebčane tudi zelo zanima, kdo izmed nogometašev menja klub in koliko je za svoj prehod dobil. O vsem tem več v naslednjih vrsticah.

TABORJENJE DRŽAVNIH REPREZENTANTOV

Pod vodstvom zveznega trenerja Pera Cestnika se je pred dnevi začelo taborjenje 22 članov državne strelske reprezentance, ki bodo v Zagrebu vse do začetka državnega prvenstva. Med reprezentanti sta tudi slovenska strelca, in sicer Edo Delorenzo in ter Milena Dimić.

Na taborjenju ne poznajo počitka. Trener Cestnik je zadovoljen s tem neobičajnim načinom priprav strelcev. Dostojen se namreč strelci niso sistematično pripravljali in to je pravzaprav prvi poskus, da pride naša reprezentanca s skupnimi pripravami in izmenjavo izkušenj pravočasno in v obliki, tako da bi bila kar najbolje pripravljena za letošnje državno, nato za evropsko mladinsko prvenstvo v Beogradu in na koncu koncev za srečanje najboljših strelcev na svetu v Moskvi 1958.

Vsi reprezentanti menijo, da po osvojitvi še niso imeli takih pri-

Z brzi Save na Eiskanal

Jutri svečema otvoritev svetovnega prvenstva v kajak-slalomu na divjih vodah v Augsburgu

V Tacnu pri Ljubljani je bilo pred dvema letoma IV. svetovno prvenstvo v kajak-slalomu, letošnje, t. j. peto po vrsti, pa bo v zahodnonemškem mestu Augsburgu. Pred dvema letoma so tekmovalci premagovali brzice Save, letos pa se bo marsikdo okopal v Eiskanalu na Lechu. In naposled, takrat je imela organizacijo v rokah Brodarska zveza Slovenije, sedaj roma kajak klub iz Augsburga.

Ce primerjamo, neposredno pred začetkom prvenstva programe Tacna in Augsburga, ne vidimo velikih razlik. Skratka: vse bo potekalo po nekako ustaljenih oblikah. Danes bo zasedanje komiteja za slalom ICF, jutri bo trening na progi, zvečer istega dne še svečana otvoritev na Rosenau stadionu. V soboto, 27. t. m., bodo tekmovalnja »po posameznih kategorijah« že od 8.30 dalje in bodo trajala vse do 16.45. V nedeljo bodo morali tekmovalci še enkrat na progo, da tudi z drugo vožnjo pokažejo svoje znanje, zvečer ob 19. uri bo proglasitev zmagovalcev in podelitev medalj — prav tako na Rosenau stadionu, nato pa še »obvezna« zaključna večerja.

NEPRAVILEN ZREB

Kako so Nemci to svetovno prvenstvo pripravili, nam še ni znano. Vsi računamo na to, da bo organizacija prav dobro, vendar nas še sedaj moti, da niso izvedli prvga zrebanja v skladu z mednarodnimi pravili in tudi druga startna lista, ki so nam jo poslali spremenjeno (na urgenco Brodarske zveze Slovenije in predsedniški komiteja za slalom so izvedli zrebanje ponovno), še vedno ni zadela misli. Čl. 45 mednarodnih pravil. Po vsej verjetnosti bosta E2S in tudi predsednik komiteja za slalom, Charles de Coqueremaunt iz Pariza, zahtevala še tretje zrebanje.

Kaj pa naši? Reprezentanca je bila sestavljena na osnovi štirih izbirnih tekmovalcev. Vanjo so prišli štirje kajakaši in ena rezerva ter dve dvojici kanuistov. Imena teh so več ali manj znana: Milan Zadel, Svatopluk Stovček, Pavel Bone, Jože Ilija in Edvard Žilmond (rezerva), brata Natan in Dare Bernot ter Mirko Dvoršak in Bogo Košir. Na vprašanje, kaj pričakujemo od naših fantov, je težko odgovoriti, posebno zaradi tega, ker je pri kajak-slalomu najmanjša napaka (lahen dotik oenske palice) usodna, kajti k času vožnje pristoječe 10 sekund. Tekmovalcev pa, ki so sposobni prvo zvoziti brez napake, je — po sedanjih startni listi — vsaj 20.

DOBRE PRIPRAVE NAŠIH

Priprave reprezentance je letos imela v rokah Brodarska zveza Slovenije. Te so potekale smotno od jeseni pa vse do odhoda iz Ljubljane, še bolj rečeno, vse do samega nastopa. Izdelan je bil točen načrt dela za vse čas. Moramo poudariti, da so ga člani reprezentance v redu obdelali. Skratka: vodstvo in tudi sami fantje so s pripravami zadovoljni, saj so bile tako temeljite kot še nikoli.

IZENACENI IN STEVILNI FAVORITI

In če se povrnemo k plamsaju naših, tedaj še to: na osnovi priprav bi morali upati na najboljša mesta —

Brzojavke

● VRSAC, 24. jul. Jutri se bo začelo finalno zvezno tekmovalje letalskih modelarjev. Tekmovalci bodo v štirih klasičnih disciplinah. Naslov najboljšega jugoslovanskega modelarja med posamezniki brani Aleksandar Cavičevski (Makedonija), med moštvi pa slovenski modelarji.

● BEOGRAD, 24. jul. Od 18. do 25. avgusta bo v Titvu prvo veliko mednarodno tekmovalje za jadranski padalski pokal, ki bo pravzaprav neuradno svetovno prvenstvo. Zanj vladajo po svetu veliko zanimanje, saj je število doslej prijavljenih tekmovalcev večje kot na svetovnem prvenstvu leta 1956 v Moskvi. Dostojni so se že prijavi padalci iz 12 držav, pričakujejo pa še prijave iz Italije, Zahodne Nemčije, Anglije in Izraela.

● BEOGRAD, 24. jul. V nogometni zvezi Jugoslavije so izbrali udeležence letošnje zvezne lige. Klubi so dobili naslednje številke: 1. Radnički, 2. Zvezničar, 3. Zagreb, 4. Spartak, 5. Crvena zvezda, 6. Velež, 7. Hajduk, 8. BSK, 9. Budućnost, 10. Dinamo, 11. Vojvodina, 12. Partizan, 13. Vardar, 14. Split. Potemtakem se bodo v prvem kolu, 1. avgusta, srečali: Radnički — Split, Zvezničar — Vardar, Zagreb — Partizan, Spartak — Vojvodina, Crvena zvezda — Dinamo, Velež — Budućnost in Hajduk — BSK.

● MOSKVA, 24. jul. (Tass). Na nogometnem prvenstvu Sovjetske zveze vodi Dinamo iz Moskve s 17 točkami.

● GOTI (Vzh. Nemčija), 24. jul. (Reuter). Od 8. do 29. septembra bo tu mednarodni šahovski turnir, na katerem bosta nastopila tudi jugoslovanska šahista, mednarodni mojstri Milica in mojster Urošević. Dostojni sta dr. Filip in Fachman.

● BEOGRAD, 24. jul. Na mladinski svetovni festival v Moskvi bo odpotoval tudi atlet Branko Miller, ki je na državnem prvenstvu v Ljubljani z rezultatom 73 cm izenačil državni rekord v skoku v daljino. Kljub odhodu Milera pa se število naših športnikov za v Moskvo ne bo povečalo, ker zaradi zadržanosti ne bo odpotoval plavalni trener Ante Senjanović.

● BUNAJ, 24. jul. (DPA). Avstrijski atlet se marljivo pripravljalo na dvoboj z Jugoslavijo, ki bo v soboto in nedeljo v Leobnu. Naša reprezentanca bo zelo oslabiljena, ker bo sedem najboljših atletov prav v tem času v Moskvi.

● BEOGRAD, 24. jul. Po končnih prvenstvenih tekmah bodo naši rokometni klubi avgusta meseca gostovali v tujini. Dinamo iz Pančeva bo odšel v Atene, rokometniše Spartaka iz Subotice na turnejo po Poljski in Zahodni Nemčiji, kjer bodo gostovali tudi rokometniše Lokomotive iz Virovitice in igralci Rabotničkega iz Skoplja.

toda, kako so se pripravili drugi, tega še ne vemo. Od pripravljenosti teh in od znanja, a seveda tudi od njihove sreče, razpoloženja, njihovega »dneva« zavisli tudi plama naših reprezentantov. Kdo so favoriti: prvič — vsi naši kajakaši, dalje Avstrijec Danek in Klep, vsi štirje prijavljeni Čehi (Matejko, Skoil, Para in Sponsky), vsi štirje Zahodni Nemci (Kirschner, Vogt, Schröder in Vogler), Švicarjec Duffek in Rothpletz ter Vzhodni Nemci Senks, Bielig in Jänichen. Vsak od naštetih je lahko prvi, a da ne govorimo še o ostalih trideset, ki jih nismo našli, pa se jih tudi njim lahko »posreči«.

Tako je med kajakaši. Med kanuisti je manj favoritov, bili pa bi tile: svetovna prvaka Neveu-Paris, Vzhodni Nemca Friedrich-Kleinert, Čeh Kotana-Hrabe, Havel-Hendrych, Rehner-Flegel, Švicarjec Dussuet-Kadrnka in na koncu (z mnogo optimizma) še naša dvojica, brata Bernot. V ostalih kategorijah, t. j. v C-1 (enosedežni kanu), v C-2 mešanico in v F-1 (kajak) ženske Jugoslavije ne bo zastopana, vendar vemo, da bo med kanuisti enosedelj največja borba med Čehi in Vzhodnimi Nemci, enako tudi v kategoriji C-2 mešanico, medtem ko bodo po vsej verjetnosti domačinke pobrale vsa najboljša mesta v kategoriji F-1 ženske.

Favorit je bila Zahodna Nemčija, ki razpolaga s skoraj neizčrpni skakalci. To velja zlasti za ženske, kjer lanski zmagovalci v skokih s stolpa in deske letos sploh nista nastopili, ker sta zastopala Nemčijo v dvoboju z Madžarsko. Na njuni mesti sta prišli izvrstna 13-letna Angelika Hellwig za skoke z deske in Helga Schellenbach za stolp.

Pomlajna jugoslovanska reprezentanca na tem troboju ni imela druge naloge, kot čimbolj čestno podčeti, kajti kakršnega koli uspeha se ni bilo moč nadejati. Naši skakalci so imeli za seboj le 20 dni treninga, kar za tako mlade, še nezdelane tekmovalce vsekakor ni dovolj, da bi skakali z gotovostjo. Prav posebej nam je to razumljivo, če pomislimo, da sta ostali reprezentanci trenirali vso zimo, tako da so njihovi skakalci sedaj v najboljši formi, medtem ko bodo naši dosegli šele konec avgusta. Kljub temu so se častno odrezali. Lani so v Ljubljani zasedli tretje mesto — 120 točk za reprezentanco Avstrije, letos pa so na istem mestu z le 70 točkami zaostali. Iz tega je moč videti, da so naši napredovali in se približali Avstrijcem, kar so leti tudi sami priznali in izjavili, da se bodo morali prihodnje leto boriti za drugo mesto, zlasti še, če bodo naši skakalci res že lahko trenirali v novo dograjenem zagrebškem bazenu.

V skokih z deske sta osvojevala, kot lani, prvi mesti Nemca Rosenfeld in Enskat, ki sta razred zase. Naša mladina, Košorok in Vrtačnik, sta se

V SOBOTO ATLETSKI DVOBOJ ŽENSKIH REPREZENTANC

Jugoslavija : Madžarska

V soboto, 27. t. m., se bo ob 17.30 začel na stadionu Odreda ob Titovi cesti mednarodni dvoboj ženskih atletskih reprezentanc Jugoslavije in Madžarske. To bo že tretja letošnja kvalitetna atletska prireditve v Ljubljani (za srečanjem Budimpešta : Ljubljana in državnim prvenstvom).

Madžarska ženska atletika je bila vedno med najboljšimi v Evropi, zadnje čase pa je njihova reprezentanca nekoliko slabša. Kljub temu pa so Madžarke še vedno tako močne, da jim naše atletinje verjetno ne bodo kos.

Obe reprezentanci se nista dokončno sestavljene, kajti nekatere madžarske reprezentantke bodo po vsej verjetnosti odpotovale na mladinski festival v Moskvo, pa tudi Milan Vrančić — naš zvezni kapetan — še ni določil jugoslovanske reprezentance.

Najboljše jugoslovanske atletinje trenirajo sedaj v Ljubljani, medtem ko bodo gostje iz Madžarske prispele v četrtek popoldne v Kotoribor.

Dvoboj bo obsegal deset točk, in sicer: teke na 80 m ovire, 100, 200, 800 in 4 x 100 m, skoka v višino in daljino, ter mete krogle, diska in kopja.

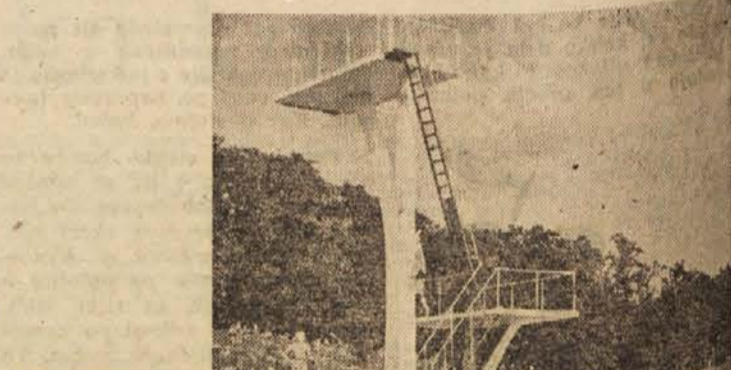
O dvoboju bomo še obsirneje poročali v prihodnjih številkah.

Dobro opravljena naloga

V soboto in nedeljo je bila v Böblingenu pri Stuttgartu tradicionalno srečanje mladinskih reprezentanc Zahodne Nemčije, Avstrije in Jugoslavije v skokih v vodo, ki ga vsako leto prireja ena izmed držav udeleženk. Našo državo je zastopala sicer pomlajna reprezentanca, ki so bili v njej štirje novinci, a je kljub temu dosegla kar zadovoljiv uspeh. V Böblingenu se je zbralo 30 mladih skakalcev, ki so se pomerili v 4 disciplinah, to je v skokih s 3-metrski deske in stolpa za moške in ženske.

ne, saj si je skoke prvi dan ogledalo 3000, drugi dan pa celo 8000 gledalcev. V vsem tem vrvežu pa je našim tekmovalcem, ki je zanje gostitelj sicer odlično skrbel, manjkalo skrbne trenerjeve roke. Oba člana našega vodstva sta morala namreč soditi skokalce in tako med tekmovalcem skakalci, ki so bili v svoji disciplini nikogar, ki bi jih opozorilo na njihove pomanjkljivosti, ki so jih opozorilo v uradni, kar bi mladi skakalci najbrž potrebovali.

Rezultati: mladinci — deska 3 m: Rosenfeld (N) 133,51, Enskat (N) 130,49.

Kopaljšče v Böblingenu, kjer je bil troboj mladinskih državnih reprezentanc Nemčije, Avstrije in Jugoslavije v skokih v vodo, je opremljeno z modernim skakalnim stolpom

pravljena. Drugače pa je ta disciplina zvedila največ pozornosti. Lanski zmagovalci, Mrkvička (A), ki je bil tudi tokrat favoriti, je prvi del programa odkakal zelo lagodno, svest si zmage. To sta izkoristila Nemeč Kimse in Avstrijec Ružička in ga prehitela.

Tudi ženska deska je prinesla dvojno zmago Nemkam, med katerima je zlasti ugajala mlada Hellwig. Na četrto mesto se je uvrstila Blanki Ibrics, ki je premagala našo državno prvakinjo Rubinčevico in s tem ohranila tradicijo, da v tujni vedno bolje skace od nje.

Organizacija tekmovalja je bila odlična, tekme same pa dobro obiskane.

Mrkvička (A) 120,13, Košorok (J) 112,49, Vrtačnik (J) 91,00, Kalbas (A) 89,75 točke.

Stolp 10 m: Kimse (N) 127,72, Ružička (A) 123,98, Mrkvička (A) 112,51, Friedrich (N) 105,12, Kraji (J) 97,53, Dobrin (J) 87,59.

Mladinke — deska 3 m: Urban (N) 117,56, Hellwig (N) 115,93, List (A) 106,41, Ibrics (J) 100,30, Rubinčič (J) 96,03, Štepec (A) 94, 16.

Stolp 10 m: Urban (N) 84,36, Schellenbach (N) 56,23, Lurf (A) 55,13, Rosenfeld (N) 46,99, Schramm (A) 45,67, Curjel (A) 43,92.

DOBER OBET ZA NEDELJO

Krim : Zagreb 3:0 (0:0)

Ljubljana, 24. jul. Igrišče Krima, gledalcev nad 1500, prijateljska nogometna tekma med članom zvezne nogometne lige Zagrebom in domačim Krimom 0:3 (0:0). Vreme in igrišče

ugodno za igro, sodnik Mikluš, strelci v 69. m. Eyzar, v 73. Kastelle in v 76. minuti Šlapničar (11 m).

V današnji prijateljski tekmi nas je tokrat Krim ugodno presenetil. Igrač meembno zmago nad Zagrebom in na zve je bila ves čas zelo živahna in na zve dovolj višini. Čeprav nastavi, nismo nastopili v kompletni postavi, nismo imeli občutka, da bi namenoma preimeli pobudo domačinom, saj so se pustili pobudo domačinom, da bi bili prvi polčas, zelo trudili, da bi prišli v vodstvo. Toda skorzi odlični krilski vrsto in ožjo obrambo Krima, tudi tem, sicer tehnično zelo dovršenim igralcem, ni bilo moč prodreti. V drugem delu igre se je Krim zelo razigral in si priboril zaštevno zmago. Pripomniti moramo, da se je njegov napad nekoliko preporno »zbudil« in moral začeti s serijo golov odlični krilci Erzič še v 69. minuti. Posebej moramo tokrat pohvaliti vratarja Krima, ki je večkrat z odličnim poročevanjem preprečil, da bi gostje našli njegovo mrežo.

Uspeh Krima nad Zagrebom nam daje upati, da bo tudi v nedeljo igral tako kot danes. Čeprav vemo, da je Orient z Reke zelo oster in nevaren nasprotnik.

DRŽAVNO ŠAHOVSKO ŽENSKO PRVENSTVO

Lazarevičeva po VIII. kolu 8 točk!

Vrnjačka banja, 24. jul. Po VIII. kolu državnega ženskega šahovskega prvenstva se je položaj na lestvici ni spremenil. Rezultati: Balaban — Lazarevič 8:1, Timofejeva — Svarcer 7:2, Radenković — Kazakova prekinjeno (7 dobljenem položaju za Radenkovićev), Ročić — Savič 1:0, Stadler — Kitanič 1:0, Savič — Ljiljak 1:0, Vuković — Stekar, preloženo zaradi boleznih Stekarjeve.

Stanje na lestvici: Lazarevič 8, Stadler 6,5, Timofejeva 6, Radenković 5,5, Balaban 4,5, Vinceljak 4,1, Ročić 3,5 (1), Kazakova 3 (3), Savič 3, Savič 1, Ljiljak brez točke.

Danes so imeli igralce prost dan.

● REYKJAVIK, 24. jul. (Reuter). Na svetovnem študentskem šahovskem prvenstvu, kjer sodeluje 14 študentskih reprezentanc, svetovni šahovska zveza s 7,5 točke iz dveh kol.

Mladinci Dolar, Parma in Knežević (od leve proti desni) bodo zastopali Slovenijo na državnem mladinskem šahovskem prvenstvu, ki se bo začelo danes teden v Novem mestu

700.000 dinarjev in ugodnosti pri izpiti

pogoji, »dostojni« državnega nogometnega reprezentanta! — Najboljši jugoslovanski strelci v Zagrebu

prav. Zato so tudi vsi precejšnji optimisti pred letošnjim državnim prvenstvom.

Državno prvenstvo bi moralo biti pravzaprav v Sarajevu, vendar je Strelska zveza Bosne in Hercegovine zaradi objektivnih težav odpovedala organizacijo, ki jo je prevzela Strelska zveza Hrvaške. Le-ta računata da bo na prvenstvu nastopilo okrog 300 tekmovalcev iz vseh naših ljudskih republik. Najštevilnejši bodo člani — 150, medtem ko bo v ostalih kategorijah (članice, mladinci in pionirji) po 50 udeležencev.

SANTEK JE DOBIL...

Ivica Santek, bivši igralec nogometnega kluba »Zagreb« in državni reprezentant, je zahteval izpisnicno svojega kluba in se prijavil za Dinamo. Vendar »Zagreb« Santeku ni dal izpisnic za prehod v tabor »smodrih«, ker se je hkrati pregovarjal z obema kluboma in zahteval za prehod za našim znanim nogometašem Ivico Horvatom, standardnim igralcem Dinama in dolgoletnim državnim reprezentantom.

— Potemtakem... greste? se je glasilo vprašanje.

— Pa, prišlo je tudi od tega. Ca-

kam na izpisnico Nogometne zveze Jugoslavije, ki je za sedaj še nimam. Če bo šlo vse v redu, bom 1. avgusta odpotoval. Verjetno, da mi ni lahko, saj zapušča družino, prijatelje in Zagreb...»

— Poznal je koga iz svoje nove sredine... jeziki?

— »Saj me oni poznajo. Kar pa se tiče jezika: v nogometu je moč priti skozi tudi brez besed.«

— Kakšen je ta »Eintracht«, ki boste v njem igrali?

— Iskreno rečeno, vem le, da je v Frankfurtu ob Meini in nič več. Obišče vam bom lahko o tem povedal, ko se bova drugič srečala.

Tedaj bom sploh več vedel.«

CUVAJ SE VRACA

V Zagreb se je vrnil iz Zahodne Nemčije bivši trener Dinama in državni reprezentant Jugoslavije Bogdan Cuvaj, ki je bil trener v Frankfurtu. Na kratki razgovor je bil takoj pripravljen.

— Je to vaš dopust ali morda kaj drugega?

— To je moj dokončni povratek. Čez nekaj dni bom šel spet v Frankfurt, kjer moram urediti še neke malenkosti, nato pa se bom vrnil v svoj beli Zagreb.«

— Razlog vašega povratka?

— Razlog je enostaven: solidarnost z bivšim trenerjem Lenzom, ki ni bil izbran v novo upravo. Vidite, dani sem dovoljenje od Nogometne zveze Jugoslavije še za eno leto hivanja v tujini, vendar pogodbe nisem podaljšal in se vrtam v Zagreb.

— Načrti za prihodnje?

— Ne bodite nestrpni. Nisem se še vrnil iz ve... Sedaj se bom bolj pogosto videl, pa bomo lahko raz-

Edvard Delorenzo (Slovenija) in Rudolf Vuk (Srbija) sta najboljša strelca s pištolami v Jugoslaviji. Na sliki ju vidimo po končanem treningu na zagrebškem strelišču

pravljali tudi o tem. V glavnem sem zadovoljen, da sem se vrnil v Zagreb. Tu imam družino. To je tudi eden glavnih razlogov za mojo vrnitev.»

J. PETRICEVIČ

VII. gorenjski sejem v Kranju

obratno industrijski sejem blaga za široko potrošnjo, do 19. do 29. julija 1957

Velike možnosti za nakup izdelkov industrijske in obrtne proizvodnje • Na VII. GORENJSKEM SEJMU so razstavljeni proizvodi vseh panog industrije in obrti •

Za vsakega dovolj zanimivosti!

25% POPUSTA NA ZELEZNICI!

• POHITITE V KRANJ NA SEJEM IN V PRIRODNO LEPOTO GORENJSKE •

DNEVNE NOVICE

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna zdravniška dežurna služba za nujne obiske na bolniškem domu od 20. do 7. ure jutraj, ob nedeljah in praznikih ves dan.

Zdravstveni dom Center: dr. Luzar Josip, tel. 32-47, Cigaletova 5. V odsotnosti zdravnika klicati tel. LM 30-20.

Zdravstveni dom Bežigrad: dr. Selina Miloš, Ljubljana, Velikovaška 6, telefon 31-281.

Zdravstveni dom Šiška: dr. Pečovnik Božidar, tel. 22-831, 22-831, Cerne-tova ul. 31.

Zdravstveni dom Vič: dr. Zavrnik Gorazd, Rimska cesta 31, amb. Mirje 21-77. V slučaju odsotnosti zdravnika klicati telefon LM 30-500.

Zdravstveni dom Rudniki: dr. Sirca Anton, Privoz 5, tel. 22-742, v odsotnosti zdravnika klicati telefon LM 30-500. V soboto dežurna služba že od 18. ure dalje.

Zdravstveni dom Moste: dr. Kurban Janja, ZD-Moste, Krekova ul. 5, tel. 31-389. V odsotnosti zdravnika klicati telefon LM 30-300.

Dne 22. julija so našli na Kočni trupu neznanke ženske. Stara je bila približno 30 let. Neznanica je 156 cm visoka, značilnega obraza (glej sliko), oblečena v rjav vetrni jopič, sivo krilo, belo in rdečo črtno bluzo, zelen sviter, polvinilasto peclerino in obuta v visoke delovne čevlje. Na desni nogi, tik nad gležnjem ima za pot diani veliko znamenje.

Kdor ve o njej kaj več, naj sporo podatke najbližji postaji LM ali TNZ Kranj.

Leopardova **ROLAND BERRY**

23 **SAPA**

Allan Wilton se je nagnil na naslanjalo in zapri oči. Morilec! Otroški obraz je sedel v Dartmooru leto dni. Poprej ni mogel ničesar vedeti o umoru nizozemskega draguljarja, ker bi sicer tega ni nihče povedal pristojno, kot bolniški strežnik pa je imel dovolj priložnosti, da je poslušal, kar so blodili bolniki z visoko vročino. Kdo mu je povedal? Krotilec Robert Ashland? Ali mogoče bikovsko močni Donald Slinger? Ali pa Reginald Henteridge, ki je bil v Parizu prav taktar, ko so umorili Van Reesena? Ne, Henteridge ne pride v poštev, vsaj pri napadu inšpektorja Froggeta ni imel prvostv. vmes, ker ga je v tistem trenutku nadzoroval podčastnik Vanstone v Bristolu. Pa Warner Ladworth, ki so o njem vedeli le to, kar je višjemu inšpektorju povedal Frogget? In kam sodi Rhonda Ingram, ki je izgnila brez sledu? Če je šla preiskava v napačno smer, če vendarle pride v poštev kdo drug, ki ga je Otroški obraz negeval v dartmoortski »kužni jami«, kaj potem?

Komisar Wilton je vzdihnil. Jasnilo se mu je, vendar še ni vsega spoznal. Kdo je dvakrat zavijtel leopardovo šapo? Ali Rhonda Ingram?

Kolikor plašiš - toliko dobiš! Če hočeš provrstno mastno kremo, potem zahtevaj »ULTRAGIN« - sport kremo.

Vsaka drogerija, špecerija, zadruga, vsaka trgovina, ki prodaja milo za gospodinjstvo, prodaja tudi »FLEX«, za čiščenje madežev samo »FLEX«.

PREDAVANJA

Hortikularno društvo Slovenije vabi na predavanje g. Richarda Simona iz ZDA o vrtni uporabnosti rastlinsiva Sev. Amerike, ki bo v petek, 28. julija ob 17. uri na Agronomski fakulteti, Krekov trg 1. Predavanje spremlja barvni diapozitiv.

Društvo livarjev LRS v Ljubljani vabi zastopnike gospodarskih članov, poverjenike, člane, livarje in študente metalurgije na serijo predavanj dne 26. julija t. l. dopoldne in popoldne, začetni ob 9. uri v predavalnici Oddelka za rudarstvo in metalurgijo Tehniške visoke šole - Ljubljana, Askerceva 20. Predavali bodo: dipl. ing. Rolf Ziegler, direktor Livarskega inštituta v Leobnu: »Taljenje v kupaolki na mrzel zrak« in »Nastanek lunkejev v sivi litini«; priv. doc. dr. ing. Borut Marinček iz Zürich: »Praksna taljenja v indukcijski pečini« in »Problemi pri proizvodnji sive litine s krogličastim grafitom«; ing. Turk Stanislav iz Ljubljane: »Delo z bazično kupaolko«. - Vstop je prost.

MARIBORSKE VESTI

Dežurne lekarna Cetrtak, 25. julija, lekarna »Planinka«, Glavni trg 20. Petek, 26. julija, lekarna »Pri gradu«, Partizanska c. 1.

KINO
»PARTIZAN«: ameriški barvni film »Poletno potovanje«.

»UDARNIK«: jugoslovanski film »Anikični časi«.

Umetnostna galerija Razstava norveške grafike. Razstava gvašev, risb in grafik skupine sedmih Holandcev. Razstava poljskega filmskega plakata. Galerija odprta vsak dan od 9-18, v nedeljo od 9-13.

IZ MURSKÉ SOBOTÉ

KINO
»PARK«: ameriški barvni film »Ljubimec iz New Orleansa«. V glavni vlogi Mario Lanza in Kathryn Grayson. Predstavi ob 17.30 in 20. Film je na sporedu samo danes.

CELJSKE VESTI

»UNION«: ameriški barvni film »Maščevalec iz Dallasa«. V glavni vlogi Gary Cooper in Ruth Roman.

»METROPOL«: ameriški film »Moj vohunček«. V glavni vlogi Bob Hope.

LETNI KINO: italijanski barvni film »Plaza«. V glavni vlogi Martine Carol in Raf Vallone.

Poročili so se: Velimir Kaležič, kvalificirani delavec, in Martina Razgorskec, delavka, oba iz Celja; Jožef Petovar, študent iz Euanan, in Doroteja Kustaric, učiteljica iz Črenšovca; Peter Montan, kolarski pomočnik iz Vučenice, in Veronika Breznik, bolničarka iz Celja; Dominik Vidensek, zidar iz Zlatec, in Ernestina Rajns, delavka iz Celja; Stanislav Kantušer, krojač, in Ivana Lipec, šivilja, oba iz Celja; Alfonz Starovnik, strojni klučavničar, in Katarina Strk, delavka iz Trnovca; Viktor Zupanc, elektromojster iz Celja, in Františka Plešnik, gradbeni tehnik iz Ljubnega; Ivan Simončič, strugar, in Helena Jelka Jesenek, nameštčenka, oba iz Bukovčaka; Ivan Lorger, delavec iz Babne gore, in Karolina Zagašek, gospodinjstva pomočnica iz Pečova; Franc Gorenc, sofar iz Ljubljane, in Ljudmila Košec, delavka iz Leskova; Ivan Špiček, delavec iz Bobove pri Smarju, in Marija Košec, delavka iz Leskova.

Z BLEDA

Italijanski film »Nesmrtne melodije«. Predstavi ob 18 in 20.30. V glavni vlogi Pierre Cresoy in Carla del Poggio.

VESTI IZ KRANJA

»STORZIC«: ameriški film »Ne bodo mi verjeli«. V glavni vlogi Robert Young in Susan Hayward. Predstavi ob 18 in 20.

LETNI KINO: »PARTIZAN«. Premiera ameriškega filma »Uporniki«. V glavni vlogi Gary Cooper in Patrizia Neal. Predstava ob 20.15.

Vesti iz Jesenic in okolice

Zdravniška dežurna služba ima na Jesenicah dr. Mirac Sajovec, Cesta maršala Tita (obratna ambulanta).

KINO
»HOUND«: ameriški barvni film »Houdini«. V glavni vlogi Tony Curtis in Janet Leigh. Predstavi ob 18 in 20. V petek isti spored - zadnjič.

»PLAVZ«: italijanski barvni film »Odisej«. V glavni vlogi Kirk Douglas, Silvana Mangano in Rossana Podesta. Predstavi ob 18 in 20. V petek isti spored - zadnjič.

OBVESTILO

Vse naše poslovne prijatelje in komitente opozarjamo s tem, da je po sklepu delavskih svetov podjetja »METALURGIJA« - Slavonski Brod in »FERIMPORT« - Zagreb ter s sporazumno odločbo Občinskega ljudskega odbora Donji grad, Zagreb, izvršena:

PRIPOJITEV PODJETIJ »METALURGIJA« SLAVONSKI BROD IN »FERIMPORT« ZAGREB

Zato so vse pravice in obveznosti bivšega podjetja »Metalurgija« - Slavonski Brod kakor tudi poslovanje tega podjetja v notranjem prometu z železnim, kovinsko-tehničnim in elektrotehničnim blagom prešli na »Ferimport« kot matično podjetje. Prosimo vse poslovne prijatelje in komitente, naj se za zadovoljitev svojih potreb obrnejo na »FERIMPORT« - ZAGREB, Preobraženska 4, telefon 25-360 ali 33-654, 33-655, 32-826, 25-486 in 38-220. Poštni predal 244 - Pošta II. - Brzovjav: »Ferimport« Zagreb.

843

RADIO LJUBLJANA

Spored za četrtek, dne 25. julija 1957

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00 in 22.55

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pisan glasbeni spored) - vmes ob 6.30-6.40 Reklame - 6.40-6.45 Naš jedilnik - 7.10-8.00 Zabavni zvoki - vmes ob 7.30-7.40 Mladim poslušalcem ob počitnicah - 8.05 Stevan Mokranjac: VI. III. in X. rukovet - 8.35 Drobne orkestralne skladbe - 9.00 Utrinki iz literature - Vladimir Duhovnik: Človek ne živi samo od kruha - I. - 9.30 Od melodije do melodije - 10.10 Dopoldanski koncert - 11.00 Dober dan, otroci! (M. Capek: Povodni može) - 11.15 Pesmi za naše male - 11.30 Solistične skladbe skladateljev romantike Frederika Chopina, Johannes Brahmsa in Franza Liszta - 12.00 Ritmi in melodije z juga - 12.30 Kmetijski nasveti - Ing. Erik Eiselt: Zagotovimo pravilno prehrano telet - 12.40 Krešimir Baranović: Makedonska suita - 13.15 Igra tamburaški orkester pod vodstvom Matka Šijakovića - 13.30 Pisan operni spored - 14.20 Sport - 14.35 Naši poslušalci desitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.40 Radijski roman - Erik Koš: Kit - imenovani tudi Veliki Mak - XI. - 16.00 Z našimi in inozemskimi solisti in skladatelji - 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku - 18.00 Stefan Kuhar: Klasje je padlo - 18.15 Uroš Krek: Simfonietta - 18.45 Radijska univerza - Dr. Ivo Dougan: O gospodarskih prestopkih - 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Četrtekov večer domačih pesmi in napevov - 21.00 Vladimir Lovrec: Godalni kvartet v C-molu - 21.30 Tih sanja noč z bleščajočimi očmi (Nočni motivi v poeziji Dragotina Ketteja, Josipa Murna-Aleksandrova, Otona Zupaniča, Srečka Kosoveca, Alojza Gradnika in Lilij Novy) - 22.15 Moderna plesna glasba - 23.00-23.15 in 23.30-24.00 Oudaja za tujino (Prenos iz Zagreba)

II. program

14.00 V svetu ritmov in melodij - 18.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila - 15.25-16.00 L. v. Beethoven: Cetrti simfonija - 22.15-23.00 Nočni operni koncert

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO
»DELAŠKI DOM«: italijanski film »Oprosti mi«. V glavni vlogi Raf Vallone in Antonella Luaidi.

DROBNI OGLASI

KUPIMO kompletne Uradne liste FLRJ in LRS vseh letnikov. Ponudbe poslati na poštni predal 378 - Ljubljana.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Francoski barvni film

»Veliki manevri«

Brez tednika. - Predstave ob 17. 19 in 21. V glavni vlogi Gerard Philippe, Michele Morgan in Brigitte Bardot. Prodaja vstopnic od 9.30-11 ter od 14 dalje. Danes zadnjič.

KINO »SLOGA«

Ameriški barvni film

MAŠČEVALEC IZ DALLASA

Tednik: F. N. štev. 29. Predstave ob 17, 19 in 21. V glavni vlogi Gary Cooper in Ruth Roman. Prodaja vstopnic od 9.30-11 ter od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«

kitajski film »Prehod čez reko Jang-ce«. Tednik: F. N. 29. Predstavi ob 19 in 21.

KINO »VIČ«

ameriški barvni filmscope film »Komančiči«. Predstave ob 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SOCA«

ameriški film »Bell jorgovan«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »TRIGLAV«

Jugoslovanski film

»HANKA«

V glavni vlogi Vera Gregorič, Jovan Milčević in Mira Stupica. Zaradi izredno dolžine filma predstavi ob 17.30 in 20. Prodaja vstopnic od 16.30 dalje.

KINO »ŠISKA«

Francoski barvni film

»Rdeče in črno«

II. DEL
V glavni vlogi Gerard Philippe. Predstave ob 18, 19 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

Obvestilo čebelarjem

V zadnjih 14 dneh so prevladovala občasne padavine deloma v obliki močnih nalivov, neviht, združene mestoma s točo. Tehnične kontrolnih panjev so bile na splošno uravnane ali pa so manjkostno padale. Le redke postaje (Predgrad, Krnica, Predmeja, Gornji grad, Lovrenc na Pohorju, Boltenk - Hudi kot) so zaznamovale manjše donose. Tudi po močnejših nalivih so se pri večini opazovalnih znakov izločanja ponovno pojavili. Za čas od 18. do 22. t. m. poročajo o obnovljenih znakov medenja - poleg že navedenih - tudi naslednje postaje: Podstenice, Črmočnice, Podturen, Jurka vas, Rakitna, Tomišelj, Ravberkomanda, Hrušica - Kalce, Hrušica - Col, Nanos, Zreče, Mariborska koča. Radvanje poročajo, da je medenje v nižjih legah povsem prenehalo, zadržalo pa se je v višinah nad 700 m.

Nekateri čebelarji so v tem času odpeljali panje na otavo. Priporočati

Kmetijski inštitut Slovenije

De-De
DEZINFICIRANO IN DEZODORIRANO
TOALETNO MILO

Tudi v ženskih rokah bi bila šapa strašno orožje. Toda ona sama si prav gotovo ni zapisala v telefonski celici lastne številke. To je nasmisli, si je dejal komisar Wilton. Kam pravzaprav sodi ta Rhonda Ingram?

je šla sama na zrak. Po navadi se je vračala okrog pol sedmih, predvečernim pa je ni bilo. Ubogi otroki! Le kaj se ji je zgodilo?

začutil, da stanuje v njej žena, ki nekaj da nase. S spretnimi rokami je komisar preiskal sobo. V predalu ženske pisalne mize pri oknu je navsezadnje našel dnevnik. Prelistal ga je, kdaj pa kdaj preletel nekaj vrstic, le zadnje strani je pazljivo bral. Rhonda je opisovala srečanje z nekim moškim, vendar ni zapisala imena. Samo tole: »Videla sem ga - nisem ga videla - telefonski mi je.« In zadnji zapisek: »Ne vem, ali mu lahko verjamem. Pa bi mu tako rada verjela!«

KULT LOBANJE

VSE DO NAŠIH DNI SO SE OHRANILI MED PRIMITIVNIMI PLEMENI
LOVCI NA ČLOVEŠKE GLAVE

- Preprosta ljudstva že od nekdaj poznajo kult lobanje.
- Nekatera plemena so prepričana, da je mogoče s posameznimi deli telesa — najboljša za ta namen je seveda lobanja — pomiriti dušo pokojnika z njegovo družino, ker bi utegnil tudi še po smrti vznemirjati svoje sorodnike in domačine. Spet drugi preprosti ljudje so prepričani, da je v glavi sedež duše, in dokler je glava v vasi, tudi pokojnikova duša tvori celoto z dušami živih ljudi.
- V kolibah, kjer hranijo lobanje, prirejuje skrivne sestanke, razpravljajo o najvažnejših skupnih delih, tako na primer o vojnah, zakaj duše pokojnih baje dobro vplivajo na takšne odločitve.

Drugi poglavitni vzrok za spoštovanje kulta lobanje je prepričanje, da glava ubitega sovražnika daje zmagovalcu duševno in telesno moč, ali pa celo poveča njegovo plodnost. Vera v skrivnostno moč odsekane glave je ustvarila iz številnih preprostih plemen pravcarce lovce na človeške glave. Kakor smo že večkrat brali, je še vedno nekaj takšnih lovcov v Indoneziji, Melaneziji, na Novi Gvineji, v Tibetu, v jugovzhodni Kitajski, Osrednji Afriki in v Južni Ameriki.

V različnih krajih sveta pripravljajo odsekane glave sovražnikov po posebnih receptih. Najpreprostejši postopek je ta, da lobanjo zakopljejo v zemljo in počakajo, dokler vsi mehki deli ne zginejo oziroma strohijo, zatem pa koščeni del lobanje

hranijo v posebni kolibi, nekakšnem svetišču.

Popolnejše je sušenje lobanj v dimu. Gre torej za nekakšno umetne prekajevalnice človeških lobanj. Še boljše je izdelovanje posebnih mask, ki z njimi pokrijejo človeško lobanjo. Maske izdelujejo iz gline ali iz posebne zmesi, ki jo pripravljajo iz stolčenih orehov. Seveda jih pisano pobarvajo in okrasijo s skrivnostnimi ornamentami. Namesto oči

vstavijo po navadi svetle školjke ali ribja vretenca, namesto las pa pritrdijo lasuljo iz perja ali trave.

Zlasti mnogo lovcov na glave je na otoku Borneo, kjer zlasti slovi plemo Dajakov. Tudi v Afriki je še vedno precej lovcov na človeške glave, najlepše trofeje pa imajo v porečju Amazonke. Na poseben način predelane človeške glave praviloma niso večje kakor moška pest. Med njimi so najbolj znane tiste, ki jih pripravljajo plemo Jivarosov z bregov gornje Amazonke. Posušeni in preparirani glavam pravijo tsantsas ali chanchas.

Nekatera druga južnoameriška plemena hranijo lobanje v naravni velikosti, tako na primer Moudourouci. Prebivalci tega plemena odstranijo iz lobanje možgane in meso, zatem jo položijo v mešanico posebnega olja in rdeče barve. Glava se suši tudi v dimu ali na soncu. Oči nadomeščijo s smolo, ki vanjo zataknejo sekalce kakšnega glodalca. V usta pritrdijo vrvice, kot nekakšne ročaje za prenašanje glave. Nekateri lovci na glave zabodejo v lobanjo tudi volto bambusovo palico; takšna lobanja postane nekakšna bojovniška trobenta.

Na nedavnem letnem zborovanju angleških konservativcev v Woodfordu (Essex) se je izkazal bivši predsednik britanske vlade Winston Churchill kot dober strelec, ki je dobil za nagrado med drugim tudi steklenico piva. Radovedno si je ogledal etiketo, potem pa je rekel, da sta mu ljubša kozareček whiskyja in dobra cigara

Rekordni jedci

Zgodovina pozna številne velike jedce. Med njimi gre večinoma za ljudi, ki so imeli razmeroma redko bolezen bulimije ali, kakor pravijo preprosti ljudje, »lačno jetiko«. Tako je znano, da so nekateri posebno slavni požer-

130 milijonov sveč

Pred kratkim so v Ameriki izdelali najmočnejši reflektor na svetu, ki ima svetilnost približno 10.000 avtomobilskih žarometov. Svetlobo za ta reflektor dobivajo s svetlobnim lokom med dvema kosoma ogljika, dosežejo pa tudi 130 milijonov sveč svetlobe. Strokovnjaki pravijo, da bodo novi reflektor lahko uspešno uporabljali v prometu in v industriji.

ruhi presedeli za obloženo mizo tudi po petnajst ur dnevno. Iz leta 1743 je na primer znan možakar, ki je v šestih dneh pojedel natanko 174 kg različne hrane.

Nekateri žrtve polidipsije (patološke žeje) popijejo na dan tudi 55 litrov vode. Naj tokrat opišemo le nekaj rekordov glede jedalče in pijače, ki so jih dosegli popolnoma zdravi ljudje. Neki Filip Jasadyck iz Chicaga je pojedel leta 1955 med običajnim kosilom 77 pliskavic, to je precej veliko rib. Avstralec Garzia pa je bil še huji, saj je pospravil v eni uri nič manj kakor 480 ostrig. Nemec Kazler je leta 1888 pojedel v 42 dneh celega pečenega vola, medtem ko je neki Mafray iz Francije popil v 52 minutah 16,5 litra vode.

Obloženi kar s tremi kanuji se je peljal tale avto po nekem danskem letoviščarskem kraju. Vsekakor nenavadna podoba. Več čolnov nemara res ne bi mogli spraviti na avtomobilsko streho...

Smrtni sovražnik

Hišne muhe prenašajo vrsto bolezni

Le nekaj toplih dni in že vsepovsod mgolgi muh, ki posedajo na kupih gnoja in odpadkov, pa tudi na živilih v kuhinji in celo na mizi. Muhe prenašajo na tisoče bolezenskih klic, tako da je navadna hišna muha pravi smrtni sovražnik človeka.

Njeno življenje se začne v

drobncem jajčecu, ki ga samica odloži na gnoju ali na razpadajočih odpadkih. Ze naslednji dan prileze iz jajčeca prozorna ličinka, ki se večkrat levi. Nazadnje se zarije v zemljo in po treh dneh prileze na dan dorasla muha, ki takoj lahko poskrbi za potomce. Samica zleže že po tednu dni 300 jajčec, to pa se ponavlja vsakih deset dni, tako da se zvrsti v enem samem poletju do deset mušjih rodov. Če bi te muhe vse ostale žive, bi imel en sam mušji par v poletju 335.000 milijonov potomcev.

Če bi mogli vsaj en dan spremljati domačo muho na njenih poletih, bi se je potem bal kot kuge, zakaj ta mrčes sodi med najbolj umazane živali. Muhe preletijo dnevno do 20 km dolgo pot, posedajo na primernih krajih, kjer se razmnožujejo v milijardah, z blata preletijo naravnost

v stanovanje, s seboj pa vlečejo množico bakterij na tankih dlakah, ki pokrivajo vse mušje telo. — Zdravstveni strokovnjaki so ugotovili, da prenaša muha okoli 30 bolezni, med drugim kolero, tuberkulozo, tifus in grižo.

Belega kita so ujeli

Približno 120 km jugovzhodno od pristanišča Durban je neka južnoafriška ladja ujela popolnoma belega kita. Beli kit so v svetovnih morjih že zelo redki, zato je novica zbudila precejšnjo zanimanje. Kita so zadel z velikim harpuno in ga zatem odločno vlekli do najbližjega pristanišča. Znanstveniki imenujejo bele kita čelk; velikani imajo popolnoma belo telo in rdeče oči. — Ulovljeni beli kit je tehtal nad 60 ton.

FURO ni za kapanje

V Deželi vzhajajočega sonca sklepajo kupčije v vodi

- Fuđijami bi rekli po naše »Goreča gor«, vendar ni več videti ognja in dima tega ognjenika. Ze nekaj sto let le še bobni v notranjosti ognjenika, čeprav kar naprej pre- ti nevarnost novega izbruha, zato se Japonci prav tako bojuje svoje najvišje in najlepše gore, kakor jo občudujejo kot »bivališče bogova.

Tudi sicer živijo Japonci tako rekoč na sodu smodnika. Vseposod so posejani ognjeniki, ki ponoči žarijo na vseh obzorjih in spominjajo ljudi na to, da je zemeljska skorja pravzaprav zelo tanka. Vroči vreli in rumene žveplene pare ter kadeče se doline in mlečno obarvani ribniki dokazujejo na vseh koncih dežele, da živijo Japonci na pravih ognjeniških tleh.

Zraven strahu, v katerem živijo, pa imajo Japonci od te nevarnosti v svoji deželi tudi precejšnje koristi. Na mnogih krajih kuhajo in pečejo japonske gospodinje brez običajne kurjave, saj postavljajo lonce in poneve na velike cevi, ki segajo dva ali tri metre globoko do zemeljske pečice. Zimski športniki lahko marsikje odložijo obleko, skočijo v toplo jezero in si privoščijo med kopianjem bitko s snežnimi kepami. V številnih hotelih teče

topla, pogosto celo zdravilna voda, naravnost iz zemlje v velike plavalne bazene, ki jim pravijo Japonci »furo«.

Ti kopalni bazeni so samo po sebi umevno sestavni del mnogih hotelov. Kjer ni pri roki naravno tople vode, jo za bazene umetno segrevajo, zakaj tako kapanje je na Japonskem že kulturna nužnost. Furo nadomešča hčeram in sinovom »dežele vzhajajočega sonca« gostilno in kavarno, že zdavnaj je postal bistveni del japonske družabnosti.

Najstarejši ljudje in najmlajši naraščaj, matere z otroki in prababice dnevno posedajo v tem bazenu in kramljajo, moški pa sklepajo v kopeli velike kupčije in razpravljajo o političnih dogodkih. Zenske se pogovarjajo o garderobi in otroški vzgoji, le o svojeglavosti hišnih pomočnic ne morejo potožiti sosedam, ker tudi te sedijo v kopalnih bazenih. Japonski furo briše socialne razlike, zakaj hkrati z obleko odložijo ljudje tudi svoj položaj na družbeni lestvici, denar in ime.

Evropejec je presenečen, ko opazi, da velja za pravega barbara tisti, ki bi se v tej kopeli umival. Dostojni ljudje opravijo to zunaj! Preden se prišlec pri-

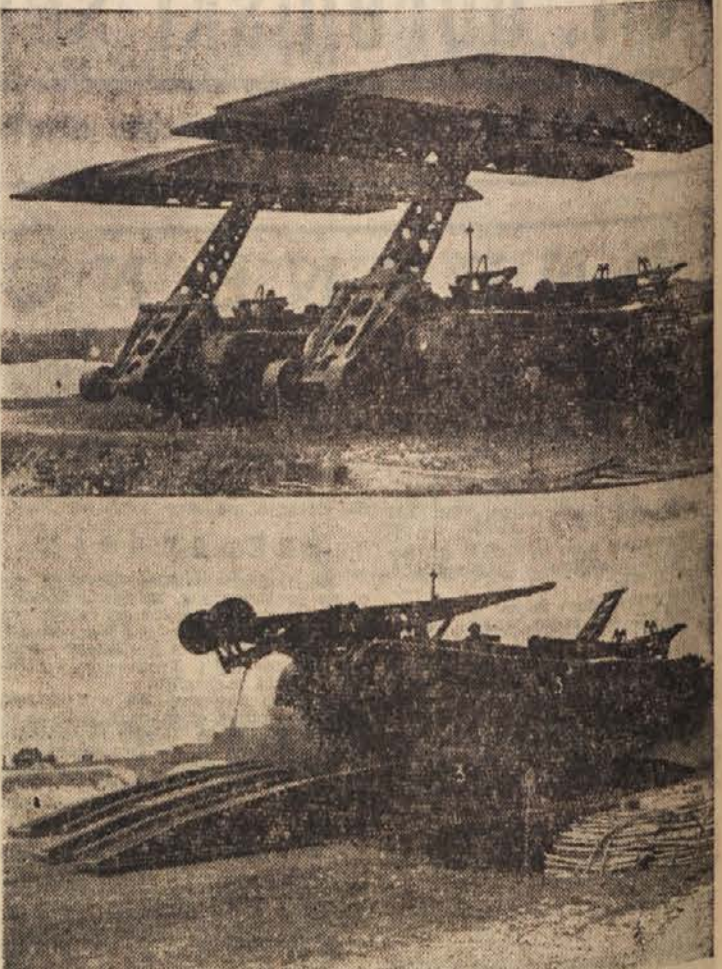
druži gostom v bazenu, si naroči velik škač tople vode, sede na klopec ter se umije s cunjjo in krtačo. Pred vstopom v bazen se torej skrbno pripravi, kot se na primer Evropejec, preden potrka na vrata znanega salona.

Glede obleke, ki jo smejo nositi obiskovalci fura, veljajo strogi predpisi, saj morajo gostje odložiti prav vse razen kože. Kdor bi prišel v evropski kopalni obleki, bi bil deležen karajočih pogledov, zakaj vsi gostje bi menili, da hoče pred njimi skriti kakšno telesno pomanjkljivost ali grdo bolezen.

Za evropejske obiskovalce fura imajo v večjih krajih posebne kopalne strežnike, domačinom pa pomagajo dekleta. Neki tujec, ki ni poznal tega običaja, je povabil japonsko strežnico za popoldne na sprehod, pa ga je ošinila z jeznim pogledom: »Kaj neki si mislite! Saj se niti ne poznava! In je gostu sunkovito obrnila hrbet, vrgla lase čez tilnik in naglo odšla.

Pred dnevi je imela svoj dan hamburška prometna policija. Udeleženci športnega nastopa so pokazali med drugim tudi dokaj vratolomne vaje. Tako je na primer napravil stražnik na sliki plavalni skok s premetom čez dvojce motornih koles in policijski avto

Na svojem običajnem poletnem javnem nastopu so pokazale britanske pionirske vojaške enote med drugimi novostmi tudi tole vozilo, ki nosi močne brvi za prehod čez profittankovske jarka. Na prvem posnetku so brvi nad vozil, na drugem pa gosencičarji že peljejo čez jarek

Kakor v pravljici

Na severnomorski obali je opazila deklica tegale mrožjega mladitča, ki ga je naplavila plima. Seveda ga je takoj vzela v oskrbo...

Najstarejši časnik

Za zdaj veljajo »Acta Diurna« za najstarejši časnik na svetu, čeprav menijo znanstveniki, da so imeli na Kitajskem že zdavnaj časnike, vendar se ni ohranil niti en primerek in tudi ne zapiski o tem.

Omenjeni časnik je našel italijanski arheolog Giorgi Valentini, ki je dolgo skupaj s svojim asistentom Jacopilosom iskal po Libijski puščavi ostanke starih grških spomenikov. V svinčeni škafli, ki se je dobro ohranila, je našel Giorgi med nakitom in kovanci iz časov cesarja Oktavijana

Avgusta tudi dva primerka rimskega časnika. Časnik »Acta Diurna« je ustanovil Julij Cezar in je baje vsak dan izhajal v Rimu, prepise pa so pošiljali v vse pokrajine rimskega cesarstva.

Izvirnik je bil napisan na velikih z voskom prevlečenih lesenih tablicah in so ga vsak dan postavili na rimskem Forumu. Prepise so razmnoževali ali prav tako na povoščenih lesenih tablicah ali pa so jih pisali na svitke papirusa. Po vsebini je ta prvi časnik mešanica uradnega in informativnega lista. Kakor v da-

našnjih časnikih so že takrat poznali tudi rubrike »Kupim ali prodam«, »Razno«, »Uradni kotiček«, »Službo dobi« in celo za žensko modo.

Tako je na primer pod rubriko »Razno« bil v eni izmed obhajenih števil objavljeno najdenih števil objavljeno naslednji oglas: »Zapustila me je zakonita žena Lucija Sextila, ki me je vrsto let zapostavljala in trpinčila. Po tej poti se je odredil kam in sporočam, da ne bom priznal njenih dolgov.« — Pa pravijo, da so se časi povsem spremenili...

Hiše na vodi

V Ameriki so postale zadnje čase zelo priljubljene tako imenovane »hiše na vodi«. Pravzaprav so to nekakšni splavi, ki so izdelani iz prozornih plastičnih snovi. Poseben motor omogoča takšni vodni hiši počasno plovbo. Na splavu je prostor za manjšo kuhinjo in spalnico, zato so te nenavadne hiše zelo primerne za daljše družinske izlete. Če pa je družina velika, si je pač treba omisliti dve takšni hiši. Edina pomanjkljivost, ki so jo opazili humoristi, je to, da hiše nimajo kopalnic! V navodilih za uporabo so zato napisali, da je treba za kopele prestopiti — hišni prag!